

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu

KATEDRA REKREOLOGIE A CESTOVNÍHO RUCHU

Darkturismus se zaměřením na holocaust

Bakalářská práce

Autor: Šárka Bajerová

Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: Mgr. Alexandr Gregar, Ph. D.

Hradec Králové

duben 2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 19. 04. 2017

.....

Šárka Bajerová

Poděkování:

Především bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Alexandrovi Gregarovi, Ph. D. za metodické vedení práce, cenné rady a podporu při psaní bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat Ing. Janě Chourové Plaché, MBA, správce webových stránek a sociálních sítí Památníku Lidice a Mgr. Stanislavu Ladovi, guide manažerovi Památníku Terezín, za poskytnutí užitečných informací o chodu památníků a ochotný přístup při spolupráci.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá jedním z moderních trendů cestovního ruchu – temným cestovním ruchem. Následuje vysvětlení základních pojmů související s daným tématem a význam pojmu darkturismus. Následují cíle a motivace k návštěvě temného místa. Dále se autorka věnuje Památníku Lidice a Památníku Terezín. Autorka se zaměřuje na popis obou míst se stručnou historií, průzkum jejich činnosti a nabídky návštěvníkům, spokojenost návštěvníků s poskytovanými službami a poznatky z daného místa prostřednictvím recenzí na sociálních sítích. Následuje průzkum prostřednictvím dotazníkového šetření o nejnavštěvovanějších místech temného cestovního ruchu v České republice, motivace k návštěvě. V závěru autorka porovná činnost Památníku Lidice a Památníku Terezín, vyhodnocení dotazníků a vyhodnocení hypotéz. Výstupem této bakalářské práce je potvrzení či vyvrácení daných hypotéz.

Klíčová slova: darkturismus, holocaust, motivace, památník, Terezín, Lidice

Annotation

This bachelor thesis deals with one of the modern trends in tourism - dark tourism. The following is an explanation of basic concepts related to the subject and the meaning of dark tourism, as well as targets and motivations to visit the dark place. Furthermore, the author looks into the Lidice Memorial and the Terezín Memorial. The author focuses on the description of the two places with a brief history, the exploration of activities and offers to the visitors, visitor satisfaction with the services provided, knowledge from the certain places via reviews on social networks. The following is a survey through a questionnaire survey of the most visited places of dark tourism in the Czech Republic, the motivation to visit. In conclusion, the author compares the activity of the Lidice Memorial and the Terezín Memorial, evaluation questionnaires and evaluate hypotheses. The outcome of this work is the confirmation or refutation of the hypothesis.

Key words: dark tourism, holocaust, motivation, memorial, Terezin, Lidice

Obsah

1.	Úvod	1
2.	Literární rešerše	3
3.	Cíl práce	3
4.	Metodika zpracování	4
4.1	Metody empirického výzkumu a získávání informací	4
4.1.1	Dedukce	4
4.1.2	Analýza	5
4.1.3	Syntéza	5
4.1.4	Komparace	5
4.1.5	Pozorování	5
4.1.6	Dotazování a rozhovor	6
4.2	Výzkumné otázky	6
4.3	Pracovní hypotézy a způsob ověření hypotéz.....	6
5.	Teoretická část.....	7
5.1	Vymezení základních pojmů	7
5.1.1	Cestovní ruch	7
5.1.2	Produkt cestovního ruchu	7
5.1.3	Holocaust a genocida	8
5.1.4	Nacismus a nacistická ideologie	8
5.1.5	Norimberské zákony	9
5.1.6	Antisemitismus	9
5.1.7	Koncentrační tábor	10
5.1.8	Ghetto	10
5.2	Vymezení pojmu Darkturismus (temný turismus, temný cestovní ruch).....	10
5.3	Cíle temného cestovního ruchu	12
5.3.1	Hřbitovy.....	13
5.3.2	Věznice, mučírny, žaláře	13
5.3.3	Místa genocidy, úmrtí, poprav	13
5.3.4	Místa katastrof	14
5.3.5	Muzea, památníky, výstavy	14

5.3.6	Rekonstrukce bitev, tragických událostí	15
5.3.7	Po stopách otroků	15
5.4	Motivace účasti na temném cestovním ruchu.....	16
5.4.1	Základní motivace	16
5.4.2	Motivace v temném cestovním ruchu	17
5.4.2.1	Uctění památky zesnulých, pocta mrtvým a utrpení.....	17
5.4.2.2	Vzdělání, poznání.....	17
5.4.2.3	Osobní zážitek pocitu strachu, ohrožení, smutku.....	17
5.4.2.4	Hra, zábava	18
6.	Empirická část.....	21
6.1	Památník Lidice	21
6.1.1	Vznik a historický vývoj obce.....	21
6.1.2	Pietní území a Památník.....	24
6.1.3	Film Lidice	25
6.1.4	Činnost Památníku Lidice a vzdělávání, návštěvnost, otevírací doba, vstupné, spokojenost návštěvníků a prezentace webových stránek.....	26
6.1.4.1	Činnost Památníku a vzdělávání	26
6.1.4.1.1	Stálé expozice	27
6.1.4.1.2	Aktuální výstavy a akce	30
6.1.4.1.3	Připravované.....	33
6.1.4.2	Návštěvnost.....	33
6.1.4.3	Otevírací doba a vstupné.....	34
6.1.4.4	Spokojenost návštěvníků.....	35
6.1.4.5	Prezentace webových stránek.....	37
6.2	Terezín	37
6.2.1	Vznik a historický vývoj	37
6.2.2	Policejní věznice v Malé pevnosti	38
6.2.3	Židovské ghetto Terezín	39
6.2.4	Expozice	40
6.2.4.1	Malá pevnost.....	40
6.2.4.2	Muzeum ghetta	41
6.2.4.3	Bývalá Magdeburská kasárna	41
6.2.4.4	Kolumbárium, obřadní místnosti a ústřední márnice.....	42
6.2.4.5	Bývalé krematorium na Židovském hřbitově.....	42
6.2.4.6	Modlitebna z doby terezínského ghetta a replika mansardy	42

6.2.4.7	Stálá expozice ČR v Osvětimi	42
6.2.4.8	Stálá expozice ČR v Ravensbrücku.....	43
6.2.5	Činnost Památníku Terežín a vzdělávání, návštěvnost, otevírací doba, vstupné, spokojenost návštěvníků a prezentace webových stránek.....	43
6.2.5.1	Činnost Památníku Terežín a vzdělávání	43
6.2.5.2	Návštěvnost	44
6.2.5.3	Otevírací doba a vstupné.....	45
6.2.5.4	Spokojenost návštěvníků.....	47
6.2.5.5	Prezentace webových stránek.....	48
6.3	Dotazníkový průzkum	49
6.4	Analýza výsledků	56
6.4.1	Dotazníkového šetření	56
6.4.2	Zhodnocení Památníků	57
6.4.2.1	Webový portál TripAdvisor.....	58
6.4.2.2	Sociální síť Facebook	59
7.	Shrnutí výsledků	61
8.	Závěry a doporučení	63
9.	Zdroje.....	64
9.1	Literární zdroje	64
9.2	Internetové zdroje.....	65
9.3	Další použité zdroje	67
10.	Seznam obrázků	68
11.	Seznam tabulek.....	69
12.	Přílohy	70

1. Úvod

„Žijeme v nádherném světě, který je plný krásy, půvabu a dobrodružství. Těch dobrodružství, která můžeme prožít, je bez konce, pokud je hledáme s otevřenými očima.“ Džaváharlál Néhrú (Citáty; 2017) Cestování patří mezi přirozené lidské potřeby. Není využíván pouze pro rekreaci a odpočinek, ale slouží a napomáhá ke vzdělávání. Cestovní ruchu právě umožňuje poznávat jiné kultury a porozumět jejich tradicím, historii, náboženství a dalším odlišnostem.

Památky temného cestovního ruchu a památky spojené s holocaustem mohou nastínit hrůzy, které se odehrály v nedávné historii, a současná společnost se z nich může poučit, aby k nim opětovně nedošlo. Slouží jako další forma vzdělávání sama sebe, která je mnohem autentičtější osobní návštěvou daného místa než četbou literatury nebo jinou formou vzdělávání. Atmosféra daného místa temného cestovního ruchu napomáhá návštěvníkovi představit si, jak se v tomto období žilo. Tento nevšední zážitek je hlavním důvodem, proč lidé tato místa stále více navštěvují.

Bakalářská práce se nejprve zabývá metodickým postupem, kde jsou zformulovány výzkumné otázky, následuje definování pracovních hypotéz a postup, jakým způsobem jsou tyto hypotézy ověřeny.

V teoretické části bakalářské práce věnuje vysvětlením základních pojmů, jako je cestovní ruch, produkt cestovního ruchu. Dále k danému tématu jsou vysvětleny pojmy holocaust a genocida, nacismus a nacistická ideologie, Norimberské zákony, antisemitismus, koncentrační tábor a ghetto. Následně je vymezen pojem darkturismus, cíle temného cestovního ruchu a také základní motivaci a motivace účastníka cestovního ruchu na temném cestovním ruchu.

V empirické části bakalářské práce se zabývá Památníkem Lidice a Památníkem Terezín. Nejprve se zabývá historickým vývojem a současnou podobou památníků. Dále jejich činností, vzdělávacími programy, návštěvností, spokojeností návštěva.

Dále se práce zabývá průzkumem informovanosti mládeže o temném cestovním ruchu a holocaustu, který je zjišťován prostřednictvím dotazníkového šetření a následná analýza. Následuje část, kde se potvrdí nebo vyvrátí zadané hypotézy týkající se průzkumu dotazníkového šetření. Poslední část bakalářské práce je zakončena doporučením.

Důvodem výběru tématu je autorky zájem o temný cestovní ruch a jeho památky spojené s nacistickým režimem, které se stávají neustále atraktivnější pro účastníky cestovního ruchu.

2. Literární rešerše

Bakalářská práce čerpala z různých literárních zdrojů. V teoretické části jsou definovány základní pojmy z oblasti cestovního ruchu. Pro přesnou definici těchto pojmů bylo čerpáno především z Výkladového slovníku cestovního ruchu od autorů Josefa Zelenky a Martiny Páskové. Další velmi užitečným zdrojem pro dané téma byla publikace Nové trendy v cestovním ruchu od autorky Haliny Kotíkové, kde představuje temný cestovní ruch jako jeden z nových trendů cestovního ruchu, který je velmi oblíbený a jaké jsou cíle návštěvníků a jejich motivace na účasti temného cestovního ruchu. Pro vysvětlení genia loci sloužila také publikace Geograficko psychologické souvislosti cestování, turistiky a rekreace od Jiřího Štýrského a Jiřího Šípka. Pro tvorbu zpracování bakalářské práce byla použita publikace Úvod do tvorby odborných prací od autorů Michala Trouсила a Veroniky Jašíkové. V další části bakalářské práce byly využity publikace hlavně od Eduarda Stehlíka Lidická vzpomínání a Lidice Příběh české vsi.

3. Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit míru informovanosti mládeže (ve věku 20 až 25 let v okolí Svitavska) o temném cestovním ruchu a holocaustu. Dalším cílem je zjistit jaká místa temného cestovního ruchu se řadí mezi nejnavštěvovanější v České republice. Dále se práce zabývá hodnocením návštěvníků prostřednictvím webového portálu Tripadvisor a sociální sítě Facebook Památníků Lidice a Terezín.

4. Metodika zpracování

V první řadě je nutno definovat a vysvětlit základní pojmy z oblasti cestovního ruchu, které jsou klíčové pro zpracování této bakalářské práce. Obecně jsou definovány a vysvětleny pojmy cestovního ruchu, produkt cestovního ruchu. Dále jsou vysvětleny pojmy spojené s tématem bakalářské práce a to holocaust a genocida, nacismus a nacistická ideologie, Norimberské zákony, antisemitismus, koncentrační tábor a ghetto. Také je zde vymezen darkturismus neboli temný cestovní ruch, jednotlivé cíle temného cestovního ruchu a základní motivace a motivace účastníka na temném cestovním ruchu. V empirické části jsou tyto pojmy přiřazeny ke konkrétním tématům. První a druhá výzkumná otázka zda Památník Lidice navštěvuje více domácích nebo zahraničních studentů a zda návštěvnost obou míst má stoupající nebo spíše klesající tendenci, je zodpovězena na základě studia výroční zprávy o návštěvnosti. Třetí výzkumná otázka zda patří Terezín mezi nejnavštěvovanější atraktivity darkturismu, je zodpovězena na základě dotazníkového šetření a čtvrtá výzkumná otázka zda vstupné v Lidicích je adekvátní k poměru získaných poznatků, je zodpovězena na základě hodnocení návštěvníků dotazníkovým šetřením, které provádí Lidické muzeum.

4.1 Metody empirického výzkumu a získávání informací

V této kapitole jsou uvedeny metody získávání informací v empirické části práce. Nejprve je třeba tyto metody charakterizovat.

4.1.1 Dedukce

Jašíková a Trousil (2009) charakterizují, že dedukce je myšlenkový postup a z obecného vyvozuje konkrétní. Dále dodávají, že se nejdříve stanoví hypotézy, které se v empirické části potvrzují či vyvracejí na základě provedení výzkumu a zjištěním výsledků může posílit či pozměnit stávající teorii.

4.1.2 Analýza

Trousil a Jašíková (2015) formulují, že analýza patří mezi základní výzkumné metody. Dále dodávají, že celek se rozkládá na jednotlivé části, které se zkoumají a také se zkoumají vzájemné vztahy, kterými jsou mezi sebou provázány. Z této analýzy se následně odvodí chování celku, takzvanou syntézu. Podstatné je v analýze rozpoznat důležité od nedůležitého. (Trousil a Jašíková; 2015)

4.1.3 Syntéza

Trousil a Jašíková (2015) charakterizují, že se jedná o sjednocení více poznatků v jeden celkový. Dále uvádějí, že na základě analýzy lze syntézou propojit vztahy mezi nějakými jevy většího či nového celku a syntéza může navrhnout vhodnější varianty k řešení cíle.

4.1.4 Komparace

Podle Jašíkové a Trouсила (2009) se komparací rozumí srovnávání několika objektů nebo jevů, jejichž účelem je zjistit společné nebo odlišné znaky. Srovnávání probíhá na základě předem zvolených kritérií, plynoucích z výzkumných otázek a konkrétního cíle výzkumu. K tomu, jak dodávají, jsou použity analytické postupy s následnou syntézou. Pokračují, že se provádí analytická klasifikace jevů do různých kategorií nebo se porovnávají nějaké kategorie u dvou nebo více jevů a syntéza může mít podobu nových klasifikací srovnávaných jevů, jejich vlastností, a vzájemných vztahů. Ukončují to tím, že výsledkem komparace může být hypotéza.

4.1.5 Pozorování

Jašíková a Trousil (2009) uvádějí, že se jedná o často používanou techniku a pozorovatel či výzkumník si musí předem stanovit co pozorovat, aby mu neunikly podstatné informace. Dále dodávají, že důležitým bodem je správně naplánovat způsoby zaznamenávání pozorované skutečnosti. Pozorování se rozlišuje na zúčastněné a nezúčastněné. (Jašíková a Trousil; 2009)

4.1.6 Dotazování a rozhovor

Podle Trouсила a Jašíkové (2015) může dotazování probíhat pomocí tištěných dotazníků nebo rozhovorů a dotazníky se používají u kvantitativní strategie, zatímco rozhovory u kvalitativní strategie. U rozhovorů se používají více otevřené typy otázek a bývá součástí pozorování, které má za výhody přímý kontakt s dotazovanými. (Trousil a Jašíková; 2015) Dále dodávají, že u dotazníků nebo rozhovorů se musejí dodržovat určitá pravidla a strategie kvantitativní se používá při vyvrácení či ověření dané hypotézy.

4.2 Výzkumné otázky

Byly položeny pro tuto bakalářskou práci 4 výzkumné otázky.

- 1) Památník Lidice navštěvuje více domácích nebo zahraničních studentů?
- 2) Návštěvnost obou míst má stoupající nebo spíše klesající tendenci?
- 3) Patří Terezín mezi nejnavštěvovanější atraktivity darkturismu?
- 4) Vstupné v Lidicích je adekvátní k poměru získaných poznatků?

4.3 Pracovní hypotézy a způsob ověření hypotéz

Byly zformulovány tři hypotézy, které byly touto bakalářskou prací ověřovány a výsledkem bude jejich potvrzení nebo vyvrácení prostřednictvím dotazníkového šetření a studiem poslední dostupné výroční zprávy.

H1: Atraktivity v darkturismu přitahují stále větší počet návštěvníků.

H2: Nejvýznamnějšími atraktivitami darkturismu v České republice jsou Terezín a Lidice.

H3: Památník Terezín navštěvují převážně domácí studenti.

5. Teoretická část

5.1 Vymezení základních pojmů

5.1.1 Cestovní ruch

Pojem cestovní ruch je publikováno v nejrůznějších podobách. Mezi nejznámější a nejpoužívanější definice patří definice pojmu podle WTO (World Tourism Organization): „*Cestovní ruch představuje činnost lidí, spočívající v cestování a pobytu mimo místo jejich obvyklého pobytu po dobu kratší jednoho roku za účelem využití volného času, obchodu a jinými účely.*“ (Kotíková; 2013: str. 16)

Další často uváděná definice pojmu cestovní ruch od Zelenky a Páskové (2012; str. 83) z Výkladového slovníku cestovního ruchu: *komplexní společenský jev, zahrnující aktivity osob cestujících mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem zábavy, rekreace, vzdělávání, pracovním či jiným způsobem, i aktivity subjektů poskytujících služby a produkty těmto cestujícím osobám, tedy i provozování zařízení se službami pro tyto cestující osoby včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit (politika CR, propagace cestovního ruchu, regulace CR, mezinárodní spolupráce apod.) a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity.*“

Cestovní ruch patří k významným odvětvím světového hospodářství a podle Zelenky (2015) neustále roste. Jak dále uvádí, dynamický růst cestovního ruchu neklesá ani při zvýšeném počtu teroristických útoků a předpokládá se, že bude stále růst.

5.1.2 Produkt cestovního ruchu

Produkt je: „*souhrn veškeré nabídky soukromého či veřejného subjektu podnikajícího v cestovním ruchu nebo cestovní ruch koordinujícího.*“

Patří mezi kontrolovatelné faktory (součást marketingového mixu), v případě produktu orientovaného na specifický (segment trhu) jde o nástroj výklenkového managementu. Jedná se o zboží (suvenýry, knižní průvodce, mapy apod.) či o služby (ubytování, stravování, doprava, služby průvodců, CK, CA apod.), specifikem služby je osobní poskytování, nemožnost skladovat služby (Yield management), omezená životnost.“ (Zelenka, Pásková; 2012: str. 442)

5.1.3 Holocaust a genocida

Pojem genocida pochází z řeckého a latinského původu a definuje zničení jedné rasy, národa nebo etnické skupiny. (Pavlát; 2011)

Pojem holokaust pochází z řeckého původu, v českém překladu celopal. (ABC History; 2016) Celopal znamenal oběť, většinou zvířecí, která se zapálila jako projev díky Bohu za záchranu. K novějšímu významu slova holokaust přispěla angličtina, kde tento pojem znamenal naprosté zničení, úplná katastrofa a masakr. (ABC History; 2016)

Oba tyto pojmy jsou navzájem propojeny, protože v současné době se šíří holokaust ve významu genocida v různých jazycích jako připomínka nacistického vyhlazování Židů za druhé světové války. (Michálek; 2011)

5.1.4 Nacismus a nacistická ideologie

Nacismus je zkratkou pro nacionální socialismus, v německém jazyce Nationalsozialismus. „*Totalitní ideologie oficiálně uplatňovaná diktaturou v letech 1933–1945 v Německu (tzv. Třetí říše) prostřednictvím Národně socialistické německé dělnické strany (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei, NSDAP), kterou vedl Adolf Hitler.*“ (ABC History; 2016)

Nacistická ideologie v sobě zahrnuje prvky socialismu, nacionalismu, pangermanismu, fašismu, rasismu (především antisemitismu) a eugeniky. (ABC History.cz; 2016) Nacistická ideologie je založena na představě o nadřazenosti německé árijské rasy nad ostatními národy. Hlavním protivníkem pro tuto ideologii se stali Židé. (Holocaust; 2011)

5.1.5 Norimberské zákony

Považuje se za souhrnné označení pro německé rasistické zákony, vyhlášené 15. září 1935 v Norimberku. Jednalo se především o dva ústavní zákony a to zákon o říšském občanství, zákon na ochranu německé krve a německé cti. K těmto zákonům lze přiřadit i jiné úpravy zákona obsahující perzekuci rasově méněcenného obyvatelstva, jako například zákon o zdravém manželství. Díky těmto zákonům postupně Židé přišli o německé občanství a byli vyloučeni z veřejného života ostatních lidí. (Šimíček; 2012)

Obrázek č. 1 Norimberské zákony z roku 1935, Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/norimberske-zakony-z-roku-1935/>

5.1.6 Antisemitismus

Antisemitismus označuje nenávisť a předsudky vůči Židům. Přičítají jim pouze záporné rysy, které jsou typické pro všechny Židy. Nenávisť existovala už ve starověku pro jejich víru. Často se stávali cílem násilných útoků, takzvaných pogromů, a byli vyhnáni z mnoha evropských zemí. Moderní antisemitismus opět objevil až v poslední čtvrtině 19. století, kdy se navrátila protizhidská nenávisť. Kvůli tomu vznikaly nové politické strany šířící antisemitismus a burcovaly voliče na obranu proti údajnému ohrožení ze strany Židů. (Anne Frank Guide; 2016)

5.1.7 Koncentrační tábor

Jednalo se původně o místo k hromadné internaci nebo věznění lidí, kteří zde byli umístováni bez řádného soudu nebo jiného právního důvodu. Tyto tábory hlavně používaly Němci a Britové ve svých koloniích na přelomu 19. a 20. století. V současné době obecně koncentrační tábor je spojován s německým nacistickým režimem. Nacisté zde zadržovali, vykořisťovali, mučili a zabíjeli své skutečné nebo údajné nepřátele. Vyhlazovací tábory sloužily pouze k likvidaci. (ABC History; 2016)

5.1.8 Ghetto

Podle Anne Frank Guide (2016) označuje uzavřený prostor, většinou městskou čtvrť, kterou nelze bez povolení opustit, ani do ní vstoupit. Od pozdního středověku se používá tento pojem pro uzavřené židovské čtvrtě, mimo které nesmí Židé bydlet. Ve středověku a raném novověku sloužilo ghetto k oddělení Židů od křesťanů a v době nacistů zřizovali ghetta jako předstupeň koncentračních a vyhlazovacích táborů. Následkem přeplněnosti ghett zde panovaly strašné ubytovací, hygienické i stravovací podmínky, na které mnoho vězňů umíralo. (Anne Frank Guide; 2016)

Také Zelenka a Pásková (2012) definují ghetto, jako urbanisticky ohraničenou část města, ve které se žije oddělená určitá etnická menšina, jež se liší etnickým původem, způsobem života a dalšími charakteristikami od ostatního obyvatelstva, jako například náboženstvím, barvou pleti, původem.

5.2 Vymezení pojmu Darkturismus (temný turismus, temný cestovní ruch)

Kotíková (2013) definovala temný cestovní ruch jako cestovní ruch, který zahrnuje cestování mimo místo trvalého bydliště za účelem návštěv míst, atraktivit a aktivit spojených se smrtí, utrpením, neštěstím, strachem nebo smutkem. Podle ní mnoho lidí do určité míry fascinuje smrt, bolest a pocit strachu.

Proto je tento jev tak silný, že posloužil ke vzniku nejrůznějších komerčních produktů, které nabízejí tyto pocity. Jedná se hlavně o filmy, seriály a o počítačové hry, kdy lidé mohou prožívat strach, tíseň, obavy a také násilí.

Také Zelenka a Pásková definují temný turismus jako: „*turismus, individuální nebo masový, zaměřený na místa spojená se smrtí a utrpením – místa bitev, koncentrační a vyhlazovací tábory, místa živelných katastrof a katastrof způsobené člověkem, hromadné hroby a válečné hřbitovy, popraviště, mučírny, místo smrti významné osobnosti, otroctví apod.*“ (Zelenka, Pásková; 2012: str. 567) Dále doplňují, že temný turismus má velký vzdělávací a výchovný význam a důležitou částí je zkoumat motivaci, sociální aspekty a způsob prožívání.

Kotíková (2013) dále uvedla, že lidé mají přirozenou obavu ze smrti, která je spojena se strachem, ale také s úctou. Lidé ve všech kulturách i v různých dobách mrtvé často uctívají a k místům spojených se smrtí, se chovají s pietou. Proto tento přístup ke smrti, strachu, bolesti a utrpení se odráží ve vzniku nové formy cestovního ruchu, která je nazývána temným cestovním ruchem, v anglickém překladu dark tourism.

Neustálý problém je v názvosloví. Snaha zavést spíše pojem Thanatourism (Lee, Bendle, Yoon a Kim, 2012; Winter, 2011, In Kotíková; 2013: str. 79). K tomuto tématu dodává: „*Etymologie tohoto výrazu se váže k řeckému slovu thanatos – smrt a toto slovo je považováno za emocionálně neutrální, na rozdíl od označení dark tourism, které má spíše negativní emoční vyznění.*“ Přesto se nejvíce používá pojem dark tourism. (Shackley, Ladkin a Bennett, 2002; Smith, 2002; Levitt, 2010; Stone, 2012 In Kotíková; 2013 : str. 79) Zelenka a Pásková uvádí, že thanatourism je spojován s místy násilné smrti a je tedy částí darkturismu.

Zelenka a Pásková (2012) upozorňují, že zájem o místa temného turismu by mohly být zneužity a uvádějí, že tato forma cestovního ruchu je označována jako hyenistická. Také uvádějí, že účastníci hyenistického cestovního ruchu motivuje vyhledávání zážitků z přírodních katastrof, jako je povodeň, výbuch sopek, pád laviny, požáry a jiné, válek, občanských nepokojů, ekologických havárií se sledováním utrpení druhých, následků těchto katastrof a případně i vykrádání.

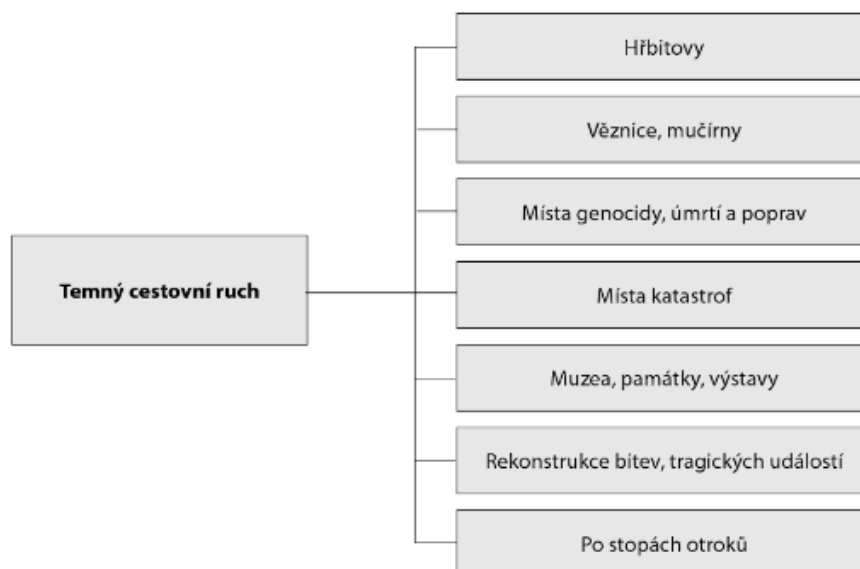
Určitý typ tohoto turismu je podporován vytvářením přímo těchto produktů cestovního ruchu a prodejem.

Zelenka a Pásková (2012) tvrdí, že cestovní ruch je spojován s pojmem nekrogeografie. Tento pojem vysvětlují jako součást geografie, studium hřbitovů a pohřebišť, to včetně jejich velikosti, umístěním, vzhledu, počtu, souvislosti s kulturním a geografickým prostředím. Především pro individuální cestovní ruch jsou hřbitovy, pohřebiště a tzv. mrtvá města zdrojem zajímavých informací o místních zvycích, vztahu ke svým předkům, ke světu, umění a smrti.

Rozvoj temného cestovního ruchu je podmíněn podle Kotíkové (2013) ze strany poptávky i nabídky. Dale a Robinson (2011, In Kotíková; 2013) se snaží poukázat i na další významné aspekty temného cestovního ruchu, mezi jinými na stránku politickou nebo ideologickou, komerční, podnikatelskou a na rozměr morální a etický.

5.3 Cíle temného cestovního ruchu

Kotíková (2013) klasifikovala cíle temného turismu podle události do sedmi kategorií:

Obrázek č. 2: Cíle temného cestovního ruchu, Dostupné z: Kotíková (2013)

5.3.1 Hřbitovy

Hřbitovy mají často charakter parků a dokonce některé náhrobky mají nezanedbatelnou uměleckou a historickou hodnotu. Pro svoji romantickou atmosféru jsou hřbitovy atraktivní a návštěvníci cestovního ruchu mohou navštívit samotné hřbitovy, hroby významných osobností nebo hrobky a pomníky s uměleckou hodnotou. Sám o sobě může být hřbitov atraktivitou cestovního ruchu. Také exkurze na významné hřbitovy mohou mít větší význam, protože atmosféra působí hlouběji než výklad z učebnic. (Kotíková; 2013)

Jako příklad může být Starý židovský hřbitov v Praze nebo Olšanské hřbitovy, kde by měly v blízké době být nainstalovány informační tabule a bannery, podle kterých by se návštěvníci orientovali. (Kotíková; 2013)

5.3.2 Věznice, mučírny, žaláře

„U vězení a mučírny se může jednat jak o autentický produkt, který má často bohatou historii, tak o uměle vytvořenou atrakci pro návštěvníky.“ (Kotíková; 2013: str. 84). Velký zájem je i o staré historické věznice. Prohlídky věznic a žalářů jsou komentované, často doplněno o doprovodné akce, jako jsou noční prohlídky, svatby a jiné. Také se v cestovním ruchu používá pojem prison tourism. (Stone, 2010, In Kotíková; 2013)

Mezi turistické cíle patří skalnatý ostrov Alcatraz nebo bývalá pevnost a věznice Eastern State Penitentiary v Pensylvánii. V České republice patří k nejnavštěvovanějším hrad Špilberk s jeho kasematy. (Kotíková; 2013)

5.3.3 Místa genocidy, úmrtí, poprav

Do této kategorie se řadí místa hromadných úmrtí, genocidy. Příkladem může být koncentrační a vyhlazovací tábor Auschwitz–Birkenau v Polsku, Terezín v České republice nebo vražedná pole v Kambodži. Také sem patří místa úmrtí známých nebo historických osobností, které jsou turisty hodně navštěvované. Vzrostl také zájem o návštěvu bitevních polí a bojišť. Mezi světově známé a turisty oblíbené místo patří poslední Napoleonova bitva u Waterloo v Belgii.

V České republice je populární Slavkov, kde v roce 1804 došlo k bitvě tří císařů. (Kotíková; 2013)

Další kategorií jsou místa poprav. Mezi nejznámější místa poprav patří Staroměstské náměstí v Praze nebo popravy na Jesenicku v 17. století, kde během tzv. čarodějnických procesů bylo popraveno 200 osob. (Kotíková; 2013)

5.3.4 Místa katastrof

Místa katastrof bývají velmi oblíbeným cílem návštěvníků. Často jsou spojována s přírodní katastrofou, jakou je například tsunami na Srí Lance nebo katastrofami, které vznikly v důsledku záměrné či neúmyslné lidské činnosti. Pro tento druh turismu se často používá pojem disaster tourism (Lisle, 2004; Kelman & Dodds, 2009, In Kotíková; 2013).

Nejznámější turistické místo je Ground v New Yorku, kde došlo 11. září 2001 k útokům na Světové obchodní centrum v New Yorku. Druhé vyhledávané místo je město Pripjat', nedaleko Černobylu na Ukrajině, kde v roce 1986 vybuchla atomová elektrárna. (Kotíková; 2013)

5.3.5 Muzea, památníky, výstavy

Muzea jsou součástí nebo kategorií temného cestovního ruchu. Rozlišují se na:

- i. Muzea, kde došlo reálně k neštěstí a utrpení. Příkladem je Muzeum Varšavského povstání ve Varšavě.
- ii. Muzea, která přímo nejsou svázána s danou událostí. Typickým příkladem je Muzeum holocaustu ve Washingtonu.
- iii. Muzea mohou mít vzdělávací nebo zábavný účel. Památníky osobností nebo významných událostí bývají zpravidla umístěny při zvláštních příležitostech nebo jsou součástí muzeí. (Kotíková;2013)

5.3.6 Rekonstrukce bitev, tragických událostí

Rekonstrukce bitev přitahují pozornost nejen účastníků, ale hlavně diváků. Stává se tedy důležitým produktem pro cestovní ruch. Typickým příkladem je rekonstrukce bitvy u Slavkova – Austerlitz, které se v roce 2005 zúčastnilo okolo 3500 účastníků a zhruba 30 000 diváků. (Kotíková; 2013)

5.3.7 Po stopách otroků

„Cílem jsou místa spojená se smutnou historií otroctví. Jedná se o takové destinace jako Cape Coast Castle nebo Elmina Castle v Ghaně nebo Goreé Island v Senegalu, podobně jako další místa v Zanzibaru či Libérie.“ (Kotíková; 2013 : str. 86)

Klasifikace produktů temného cestovního ruchu uvedla Kotíková (2013) podle Craiga a Thompsona (2012, In Kotíková; 2013). Neuvádí ještě jednu kategorii, kterou je temná zábava. Strach přináší nejen pocit smutku, soucitu, vzdělání a poznání, ale také pocit napětí a stává se zdrojem zábavy.

Typickým příkladem jsou domy hrůzy, strašidelné domy nebo panoptika, která bývají součástí poutových atrakcí a zdrojem zábavy. Také vznikají specializované tematické parky, jako je například dům voskových figurín nebo London Dungeon či Amsterdam Dungeon.

Etický a morální aspekt je velmi důležitý pro tento druh cestovního ruchu. Kotíková (2013: str. 86) tvrdí, že: *„Temný cestovní ruch se rychle rozvíjí a zároveň vzniká otázka etického a morálního aspektu tohoto druhu cestovního ruchu. Je správné, aby cílem návštěvy bylo prohlížení si míst či objektů spojených se smrtí či utrpením?“*Dále uvádí, že pravdivost, opravdovost a čas hrají velkou roli. Srovnává smyšlené a skutečné příběhy a dochází ke skutečnosti, že člověk vnímá rozdílně události, které se staly před několika staletími a ty, které se staly nedávno. Události, které se staly před několika staletími, člověk vnímá spíše jako historii a přímo se jich to netýká. Příkladem je Čachtická paní, která je dnes považována za legendu a návštěvníka popohání zvědavost. Naopak je zapotřebí vnímat etický rozměr u neštěstí a katastrof, které se staly nedávno a týkají se ještě žijících lidí

nebo jejich potomků. Příkladem může být tragický příběh Anny Frankové, který hlouběji a intenzivněji zasáhne návštěvníka.

5.4 Motivace účasti na temném cestovním ruchu

5.4.1 Základní motivace

Studium psychologie (2016) uvádí, že pojem motivace pochází z latinského slova „motus“, které znamená pohyb.

Zelenka a Pásková (2012) definovali pojem motivace jako kombinaci vnitřních podnětů i vnější stimulace, např. marketingového mixu, která vede k realizaci určité osobní aktivity. Motivace v cestovním ruchu tvoří kombinace vnitřních i vnějších podnětů vedoucích k realizaci cestování u každého a je kritériem pro vymezení forem cestovního ruchu a ovlivňuje spokojenost návštěvníků. Dále uvádí, že v cestovním ruchu je velké množství způsobů třídění návštěvníků podle jejich motivace a úzce souvisí s formami cestovního ruchu a způsobem realizace.

Podle Management Mania (2016) je motivace jedním ze základních psychických procesů. Je to vnitřní pohnuta, která pohání člověka něco dělat. Může být aktivována pomocí různých stimulačních či aktivizačních faktorů a také úzce souvisí s výkonností člověka.

Motivování znamená úsilí jednoho nebo více jedinců vytvořit u jiného jedince či jedinců motivaci pro požadované chování. Prakticky člověku se nechce z přirozených pohnutek pracovat, pokud nemá správnou motivaci. Také důležitou součástí je sebe motivace, což znamená úsilí jedince sám sebe motivovat. (Management Mania, 2016)

Management Mania (2016) dále rozděluje základní motivační faktory:

- i. **Pozitivní motivace** – založena na odměně
  - Faktor hmotné zainteresovanosti
  - Faktor morálního ocenění

- Faktor seberealizace
- ii. **Negativní motivace** – založena na silových faktorech
- Faktor existenční
  - Faktor strachu

5.4.2 Motivace v temném cestovním ruchu

Příčina vzniku poptávky po produktech dark turismu se podílí několik faktorů (Stone, 2010, In Kotíková, 2013):

5.4.2.1 Uctění památky zesnulých, pocta mrtvým a utrpení

„V tomto případě chtějí účastníci návštěvou určitého místa vzdát hold památce konkrétních osob, a to jak významných osobností, tak i obyčejných lidí, kteří byli vězněni, mučeni, popraveni nebo zahynuli tragickou smrtí během katastrof.“ (Kotíková; 2013: str. 80). K této motivaci se pojí emoce spojené se smutkem a lítostí. Příkladem může koncentrační tábor a vězení.

5.4.2.2 Vzdělání, poznání

„Návštěva destinací temného cestovního ruchu může mít cíl edukační, vzdělávací. Prostřednictvím návštěv významných historických míst (např. Osvětim v Polsku) se účastníci nenásilnou formou a názorně seznamují s významnými událostmi soudobé historie.“ (Kotíková; 2013: str. 81) Tento motiv může mít cíl preventivní. Jestliže dochází k dostatečnému vzdělávání a srozumitelnému vysvětlení vzniku těchto míst a také důvody umožňující takovéto tragédie, slouží tyto destinace temného cestovního ruchu k zabránění a opakování se těchto událostí.

5.4.2.3 Osobní zážitek pocitu strachu, ohrožení, smutku

„Tento motiv má různé silné vyznění. Může se jednat o návštěvu objektivně nebezpečných míst – např. míst válečných konfliktů, kde přetrvávají střety nepřátelských stran. Dalším motivem je účast na pohřbech významných osobností nebo účast na rekonstrukcích historických bitev a další „inscenace“ prožitků

spojených se smutkem, strachem, utrpením.“ (Kotíková; 2013: str. 81) Tento motiv je hlavně spojen se současností. Tato místa, spojená s válečnými konflikty, mohou vážně ohrozit život. Navštěvuje je jen specifická skupina lidí.

5.4.2.4 Hra, zábava

„Temná turistika může být i zdrojem zábavy. Zejména události, které se odehrály v době dávno minulé, ztrácejí etický aspekt piety či pokory ve vztahu ke smrti, utrpení a stávají se zdrojem zábavy. Návštěvy mučírén nebo míst spojených s legendárními a spíše mytologickými postavami (Čachtická paní, hrabě Dracula) mají za cíl především zábavu. Do této kategorie patří i uměle vybudované atrakce, vzbuzující pocity strachu – strašidelné hrady a zámky, domy hrůzy apod.“ (Kotíková; 2013: str. 81)

Tyto motivy se navzájem prolínají a spojují se s ostatními motivy účasti cestovního ruchu. Často také dochází k propojení temného cestovního ruchu s ostatními formami cestovního ruchu, především s event turismem, poznávacím a vzdělávacím cestovním ruchem. (Stone, 2010, In Kotíková, 2013)

S motivací k cestování jednotlivce souvisí i motivační faktory, které Zelenka a Pásková (2012) definují, jako faktory, které mají vliv na motivaci jednotlivce a dělí je na faktory přitahování a vytlačování, respektive externí a interní faktory. Dalším je motivační cíl cesty, což vysvětlují jako místo na cestě, které významně ovlivnilo rozhodnutí cestujícího uskutečnit cestu do dané destinace cestovního ruchu a pokládané z individuálních důvodů za prvořadé.

Stone (2009, In Navrátil a Pícha; 2012) uvádí, že základním kamenem temného cestovního ruchu je vývoj vztahu sekularizované západní společnosti ke vztahu k přítomnosti smrti ve svém životě. Dále Stone (2009, In Navrátil a Pícha; 2012) tvrdí, že smrt v každodenním životě postmoderní společnosti chybí a stala se tak, prostřednictvím globálních médií, které využívají fascinaci smrti, vyhledávaným prvkem také i v cestovním ruchu.

Motivace může být spjata i s emocemi a touze po emočním zážitku a dle Birana, Poria a Orena (2011, In Navrátil a Pícha; 2012) temný cestovní ruch má mnoho společného s heritage tourism a podstatnou spojitost má podle Mowatta a

Chancellor (2011, In Navrátil a Pícha; 2012) spojení hlubokým emočním prožitkem.

Prožitek je spojován s pojmem *genius loci*, který Zelenka a Pásková (2012) definují jako takzvaný duch místa, ucelený souhrn hmotných a nehmotných projevů historie i současnosti lokality, jedinečný a neopakovatelný, vytvářející svou kontinuální interakcí s duchovním světem návštěvníka nebo rezidenta. *Genius loci* může být pozitivní nebo negativní. Šípek (2001) a Zelenka a Pásková (2012) to vysvětlují tak, že atmosféra místa může u návštěvníka vzbuzovat příjemné pocity, ale také negativní pocity, jako například pocit smutku, strachu a tísně. Tyto pocity se týkají práce temného cestovního ruchu. Štýrský a Šípek (2011) uvádí, že je tento jev psychologicky obtížně definovatelný a je tvořen řadou momentů od přírodních lokalit až po psychické a fyzické rozpoložení člověka. Zelenka a kol. (2008) a Štýrský a Šípek (2011) pokračují, že *genius loci* může být i subjektivním jevem, specifickým pro konkrétního člověka. Může se jednat o místo nějaké tragédie, traumatické události, v opačném případě o šťastné setkání. Štýrský a Šípek (2011) uvádějí, že *genius loci* bývá zabarvován hodnotami, se kterými je spjatý.

Propojení přístupů v typologizaci temného cestovního ruchu navrhl Sharpley (2009, In Navrátil a Pícha; 2012), který definoval na základě charakteru původu atraktivity temného cestovního ruchu a míry temnosti v poptávce čtyři typy temné turistiky:

- i. **Bledý cestovní ruch.** Návštěvník, který nemá zájem o smrt nebo jen minimální. Tyto místa nejsou záměrně vybudované jako atraktivita temného cestovního ruchu.
- ii. **Šedá poptávka po cestovním ruchu.** Návštěvník je fascinován smrtí, avšak tato místa nejsou záměrně vybudována jako atraktivita temného cestovního ruchu.
- iii. **Šedá nabídka cestovního ruchu.** Místa, která přímo komercializují smrt, avšak pro návštěvníka není hlavním motivem zájem o smrt.

- iv. **Černý cestovní ruch.** Místa, která komercializují smrt a návštěvníci jsou fascinováni smrtí.

Podle Birana (2011, In Navrátil a Pícha; 2012) je základem pro typologizaci aktivit temného cestovního ruchu zůstává skutečnost, za jak temné dané místo návštěvníci sami považují.

6. Empirická část

6.1 Památník Lidice

Obec Lidice je malá obec ležící asi 20 km západně od hlavního města Prahy a 8 km od Kladna. Počet obyvatel obce je 515, údaj z 31. prosince 2015. (Obec Lidice; 2017)

Památník Lidice a pietní území jsou od roku 1995 prohlášeny za národní kulturní památku. Od roku 2001 je Památník Lidice příspěvkovou organizací Ministerstva kultury České republiky a spravuje také NPK Pietní území Ležáky a KP Pietní místo Lety u Písku. (Lidice Memorial; 2015)

Od 1. dubna 2017 je ředitelkou Památníku Lidice magistra Martina Lehmannová, zvolená ministrem kultury.

6.1.1 Vznik a historický vývoj obce

Obec Lidice (2017) uvádí jako první historickou zmínku o Lidicích, zaspanou do kroniky ze 13. století, od zbraslavského opata Petra Žitavského. Podle Lidice Memorial (2015) patřil mezi nejstarší veřejnou budovy v této obci kostel sv. Martina z roku 1352. Ve druhé polovině 19. století začala vesnice žít rušným a zároveň těžkým životem horníků a hutníků, díky rozvoji průmyslových podniků v Kladnu. Tento rozvoj přispěl k nárůstu počtu obyvatel, jak uvádí Lidice Memorial (2015) a Obec Lidice (2017), oproti roku 1848 žilo ve vesnici 270 obyvatel ve 33 domech a v roce 1890 bydlelo v Lidicích 506 obyvatel v 50 domech.

V září 1941 byl jmenován do funkce zastupujícího říšského protektora šéf bezpečnostní policie, bezpečnostní služby SS-Obergruppenführer a generál policie Reinhard Heydrich, kvůli tvrdému potlačení protifašistického odboje, které stále narůstalo. Heydrichovo krátké působení ve funkci přineslo zatčení tisíců protifašistických odbojářů a jejich spolupracovníků. Okupanti vraždili lidi bez jakéhokoliv soudu, za účelem šířit atmosféru strachu po celé zemi. (Lidice Memorial; 2015)

Osudy lidí českého národa zamíchalo rozhodnutí československé vlády v Londýně, která schválila plán atentátu na Reinharda Heydricha. (Lidice Memorial; 2015)

„Atentát měl nacistům ukázat, že kdokoliv z nich může být pohnán k zodpovědnosti za své zločiny. ... Přípravy k operaci, jež dostala krycí název ANTROPOID, byly ve spolupráci s britskou SOE (Special Operations Executive) zahájeny 2. října 1941. K provedení atentátu byli vybráni rotmistr Josef Gabčík a rotný Karel Svoboda. Svoboda se však krátce po zahájení výcviku zranil a na jeho místo nastoupil na Gabčíkův návrh rotmistr Jan Kubiš.“ (Stehlík; 2004 : str. 61) Provedený atentát, při kterém byl Heydrich smrtelně zraněn, přinesl události, jež zasáhly celý svět. (Lidice Memorial; 2015)

Důvodem, proč došlo k tragédii v Lidicích, byl nejasný dopis poslaný do slánské továrny zaměstnankyni Anně Maruščákové. Protože Anna onemocněla, dopis otevřel továrník Jan Jaroslav Pála. Dopis zněl: *„Drahá Aničko! Promiň, že Ti píši tak pozdě a snad mě pochopíš, neboť víš, že mám mnoho starostí. Co jsem chtěl udělat, tak jsem udělal. Onoho osudného dne jsem spal někde na Čabárně. Jsem zdrav, na shledanou tento týden a pak se již nevidíme. Milan“* (Stehlík; 2004 : str. 70) Dopis se mu zdál podezřelý, proto jej odevzdal gestapu. Gestapo mělo podezření na spojitost atentátu s rodinou Horákových a Stříbrných. Oba synové pocházeli z Lidic a byli příslušníky čs. zahraniční armády. I přes provedené domovní prohlídky v celých Lidicích a nebyl nalezen žádný důkaz, rozhodla tato skutečnost o osudu Lidic. (Stehlík; 2004) Lidice Memorial (2015) a Obec Lidice (2017) dále uvádí, že osud malé vesnice, kde žilo 503 obyvatel, se začal naplňovat 10. června 1942 pár hodin po půlnoci. O událostech, které se toho dne odehrávaly, vypovídá dokumentární film natočený samotnými vykonavateli.

„ Film je němý, ale dodnes mu rozumí všichni bez rozdílu barvy pleti a jazyka.“ (Lidice Memorial; 2015) Tento film, jak uvádějí, sloužil později jako dokument č. 379 při soudním procesu v Norimberku 1945. Dnes lze zhlédnout sestříhané pasáže ve videodokumentu v lidickém muzeu.

Podle rozkazu K. H. Franka měli v Lidicích provést následná opatření (Stehlík; 2004):

- i. Všechny dospělé muže zastřelit. Na zahradě Horákova statku bylo zastřeleno 173 lidických mužů. „Šéf kladenského gestapa Harald Wiesmann po válce uvedl: „Lidičtí muži šli volně, zpříma a statečně. Nedošlo k žádným slabošským scénám.““ (Stehlík; 2004 : str. 73)
- ii. Všechny ženy převézt do koncentračního tábora. Ženy a děti zůstaly společně v lidické škole, poté byly odvezeny do kladenského gymnázia, kde trpěly hladem a zimou tři dny. Násilím odtrhly matky od svých dětí. Následně lidické ženy poslaly hlavně do koncentračního tábora v Ravensbrücku, ale také do Osvětimi a Lublinu. Po válce se vrátilo zpět do vlasti 143 žen.
- iii. Děti, které je možno poněmčit, odvést do rodin SS v Říši a zbytek vychovat jinak. Poté co děti byly odděleny od svých matek, 88 dětí odvezli do Lovosic a poté do tábora Lodže. Devět dětí bylo vybráno na poněmčení a převezeny do dětského domova v Praze. V Lodži náhodně vybrali dalších sedm dětí k poněmčení a zbytek dětí poslali do vyhlazovacího tábora v Chelmnu, kde byly otráveny výfukovými plyny v nákladních automobilech. Ze 105 lidických dětí jich 82 zemřelo v Chelmnu, 6 v kojeneckém ústavu a jen 17 z nich se vrátilo domů.
- iv. Obec vypálit a srovnat se zemí. Veškeré domy byly vypáleny a následně ničeny silnými náložemi. Barbarsky zničili jak kostel sv. Martina, tak i lidický hřbitov. Také stromy vykáceli. Veškeré terénní úpravy dokončili v roce 1943 a po obci zbyla jen pustá pláň. Území Lidic bylo do konce války označováno zákazovými nápisy.

Přestože nacisté se pokusili vymazat českou vesnici z povrchu zemského, plán jim nevyšel. Zpráva obletěla celý svět a na počest Lidicím byla řada obcí po celém světě přejmenována jejich jménem. Také děvčatům dávali jméno Lidice. (Lidice Memorial; 2015)

6.1.2 Pietní území a Památník

Lidice Memorial (2015) uvádí, že v létě 1947 byl postaven základní kámen nových Lidic asi 300 metrů od původní vesnice. Díky dobrovolníkům z celé republiky i zahraničí byla vybudována vesnice o 150 domcích. A také došlo k úpravě pietního území včetně společného hrobu lidických mužů, stavbě památníku a muzea. Lidice Memorial (2015) pokračují, že mezi pietním územím a novou vesnicí byl 19. června 1955 slavnostně otevřen Sad míru a přátelství, kde bylo vysázeno 29 tisíc keřů růží z 32 zemí světa. Růže se stala symbolem nových Lidic. Areál Lidic byl prohlášen v roce 1962 kulturní památkou podle Lidice Memorial (2015) a 16. srpna 1995 byl prohlášen za národní kulturní památku.

Také umělce inspiroval osud vesnice. Nedílnou součástí pietního území je sousoší 82 lidických dětí, které zahynuly v plynových vozech v Chelmnu. Autorkou je akademická sochařka Marie Uchytlová, která jej věnovala všem dětským obětem 2. světové války. První sochy na pietním území stály již v roce 1995 a kompletně byl pomník dokončen v roce 2000. Dále se zde nachází socha truchlící ženy u hrobu lidických mužů, socha matky s dítětem u základů původní školy, socha ženy chránící si obličej před plameny u základů bývalého kostela a sousoší chlapce s děvčetem v Růžovém sadu nesoucí název Mír. (Lidice Memorial; 2015)

Lidice Memorial (2015) dodávají, že od roku 2001 Ministerstvo kultury zřídilo příspěvkovou organizaci Památník Lidice, která měla za úkol obnovit péči o historické objekty a areál národní kulturní památky, která byla porevolučních letech zanedbána. K tomuto uvádí, že Památník Lidice má na starosti také NPK Pietní území Ležáky a KP Pietní místo Lety u Písku.

V roce 2003 proběhla obnova Růžového sadu a rekonstrukce Lidické galerie, do které se přemístila Lidická sbírka moderního umění. V roce 2004 zpřístupnili pro veřejnost zahradu přiléhající ke galerii a obnovili Aleje Dr. Sira Barnetta Strosse. V červnu 2006 k příležitosti 64. výročí lidické tragédie byla otevřena multimediální expozice s názvem A nevinní byli vinní... v nově zrekonstruované budově muzea. V dubnu 2008 rekonstruovali objekt Pod Tribunou, kde následně poté otevřeli vzdělávací středisko pro mládež a badatelna. V současné době

zakoupil Památník Lidice původní rodinný dům přiléhající k objektu galerie a je zde expozice o budování nových Lidic a jejich poválečné bytové kultuře. (Lidice Memorial; 2015)

Obrázek č. 3: Památník Lidice, Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/pamatnik/pamatnik-a-pietni-uzemi/>

6.1.3 Film Lidice

Jak uvádí Česká televize (2011) film Lidice vypráví o obci a jejích obyvatelích v době protektorátu. František Šíma má dva syny a manželku Anežku, která před lety ochrnula. Žijí společně, ale Šíma má milostný poměr a celá vesnice o tom ví, ale jeho nejstarší syn se s tím nemůže smířit a vyprovokuje rvačku, při které opilý Šíma nešťastnou náhodou syna zabije. Šíma se dostane do vězení a srovnává se svou vinou. Každou návštěvu dostává balíček od Anežky a doufá, že lze najít cestu zpět. Život plyne dál. I ženatý Pepa Fiala se schází s mladičkou Aničkou, která si myslí, že spolupracuje s odbojem. Jeden z jeho dopisů se dostává do nesprávných rukou a po atentátu na Heydricha se Němci pomstí na této vesnici. Všichni muži nad šestnáct let jsou zastřeleni, ženy odvečeny do koncentračních táborů, sedm dětí posláno do Německa na převýchovu a ostatní hromadně zavražděni v Polsku. Vesnice do základu vypálena. František o ničem neví, a když nedostává balíčky a návštěvy ustaly, myslí si, že na něj zanevřeli. Největší šok přichází po propuštění, když zjistí, že celá vesnice i z lidmi je pryč. Nikdo mu jeho vinu nepřipomíná, ale také ji nedokáže odpustit. Také pro poválečné úřady se stává nepohodlným hrdinou.

Příběh je inspirován podle skutečné události hutníka Františka Saidla, který přežil jako jediný Lidice. Zdeněk Mahler se zajímal o zánik obce a příběhy jejich obyvatel od 60. let a poprvé se snažil jejich osudy společně s Milošem Formanem

zfilmovat. Téma lidické tragédie autor zpracoval do knihy *Nokturno* (2000), která se stala předlohou pro film *Lidice*. (Lidice Memorial)

„Celostátní premiéra filmu Lidice se uskutečnila dne 9. června 2011 v zahradě Lidické galerie a byla určena zejména pro přeživší lidické tragédie, jejich potomky, příbuzné a lidické občany.“ (Lidice Memorial; 2015)

Obrázek č. 4: Ukázka z filmu *Lidice*, Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/pamatnik/pamatnik-a-pietni-uzemi/film-lidice/>

6.1.4 Činnost Památníku Lidice a vzdělávání, návštěvnost, otevírací doba, vstupné, spokojenost návštěvníků a prezentace webových stránek

Veškeré údaje autorka zpracovávala především z posledních dvou výročních zpráv za rok 2015 a 2016 (Památník Lidice; 2017) a z oficiálních webových stránek Památníku Lidice. (Lidice Memorial) Autorka hodnotí webové stránky z pohledu budoucího návštěvníka, jež chce dané místo navštívit.

6.1.4.1 Činnost Památníku a vzdělávání

Památník Lidice má uzavřené smlouvy o spolupráci s celou řadou paměťových institucí nejen v České republice, ale i v zahraničí. Tato spolupráce je zaměřena nejen na výměnu informací, výstav, odborníků a spolupráce ve vzdělávání, ale zároveň se účastní na výměně delegací při pietních nebo jiných významných příležitostech. Také je v kontaktu s odbornými institucemi v několika

evropských zemí (například Německo, Lotyšsko, Rusko, Norsko a jiné). Každoročně se zúčastňují na mezinárodních veletrzích cestovního ruchu - reklama a propagace. Je zde celá řada kulturně vzdělávacích akcí a programů pro mládež, studenty, pedagogy, rodiny a děti a dospělé. Důležité jsou pořádané pietní akce a připomínky významných výročí.

V Lidické galerii a zároveň ve vzdělávacím středisku je také návštěvníkům nabízen výběr z několika filmů a dokumentárních filmů týkajících se obce Lidice a jejich obyvatel. Nalézá se zde i Lidická sbírka a každoročně zde v 1. patře galerie probíhá Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice. Poskytují zde informace a odborné konzultace studentům, badatelům, pracovníkům masmédií, ale i řadovým občanům z celého světa a spolupracují při poskytování služeb s řadou institucí a organizací z domova i ze zahraničí.

Protože Památník Lidice nabízí návštěvníkům mnoho akcí a výstav, autorka vybrala stálé expozice a aktuální výstavy:

6.1.4.1.1 Stálé expozice

i. Lidická sbírka výtvarného umění

Tato sbírka, která je vystavená v Lidické galerii, jak uvádí Lidice Memorial (2015) zorganizoval anglický lékař Sir Barnett Stross jako humanitní gesto k 25. výročí vyhlazení obce. Podle Lidice Memorial (2015) cílem byla snaha oslovit umělce z celého světa, aby jejich díla položili základ k Lidické sbírce a následně ke vzniku galerie. Pokračují, že se stala místem označujícím solidaritu umělců s lidickou tragédií a nachází se zde výtvarná díla 29 umělců z celého světa. Charakter sbírky je velmi různorodý. Mezi zdařilou sbírku patří sbírka českých výtvarných umělců jako Jana Smetany, Karla Součka, Vojtěcha Tittelbacha, Pravoslava Kotíka a dalších a k nim lze přiřadit Mariana Bogusze, Endre Nemese či Renata Guttusa. (Lidice Memorial;2015) Mezi další, jak pokračují, patří dary od německých umělců, které v roce 1968 dovezl berlínský galerista René Block. K dominantám podle Lidice Memorial (2015) patří do Lidické sbírky

je obraz Gerharda Richtera Onkel Rudi, dále Wolfa Vostela a Sigmara Polkeho. V 90. letech doplnily sbírku nová generace německých umělců, jako například Dagmar Demming, Astrid Klein, Karin Sander nebo Rosemarie Trockel a jiné. (Lidice Memorial; 2015) Pokračují dále, že celkový počet sbírkových předmětů v současné době se pohybuje okolo 500. Z expozice, kterou si může návštěvník prohlédnout, je zřejmé, jak svět zasáhla tragická událost této obce a jejich obyvatel a může posloužit pro následující generace nejen pro vzpomínání, ale i její rozšíření. V letošním roce k příležitosti 75. výročí vypálení Lidic a k 50. výročí založení sbírky vystavena dalších 45 uměleckých děl od světových umělců.

Obrázek č. 5: Expozice Lidické sbírky, Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/pamatnik/galerie/stala-expozice/>

Obrázek č. 6: Lidická galerie, Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/pamatnik/galerie/>

ii. A nevinní byli vinni...

Také tato expozice se řadí mezi stálé expozice a nachází se v lidickém muzeu. Podle Lidice Memorial (2015) expozice A nevinní byli vinni ... byla otevřena v roce 2006 v nově zrekonstruovaném muzeu a poukazuje na lidickou tragédii.

Při vstupu návštěvník shlédne krátký asi osmi minutový film o životě na vesnici a prolíná se zde dění v Evropě od nástupu Hitlera k moci do nástupu Říšského protektora Heydricha v Praze. Objevují se zde jednotlivé fotografie lidí z obce při různých činnostech nebo z různých akcí, jako například svatby, focení dětí ze školy na konci školního roku, a autentické záběry sestříhané z archivních materiálů, které se dodnes dochovaly. Dle Lidice Memorial (2015) ještě do filmu doplnili dotočené záběry ve stylu starých rodinných filmů. Po shlédnutí filmu návštěvník vstoupí do další místnosti, kde jsou fotografie lidických mužů, žen a dětí, fotografie, které se dochovali z nejrůznějších akcí nebo jen momentek z běžného života. Návštěvník zde může shlédnout sestříhaný projev a myšlenky Říšského protektora Heydricha, následné vyhlášení o atentátu na jeho osobnost československými parašutisty a dochované video z pohřbu Heydricha. Také zde návštěvník může vidět vystavené fotografie atentátníků a původní košili jednoho z atentátníka, jež se dochovala. Nesmí zde chybět archivní sestřih boje nacistů k dopadení atentátníků. V další části jsou čteny dopisy dětí, které psaly před svou smrtí v Lodži. Před východem z této expozice si může poslechnout přeživší obyvatele Lidic. Dokonce zde návštěvník může vidět několik dochovaných předmětů ze zničené obce, příkladem jsou dveře lidického kostela na obrázku č. 5. K veškerým archivním projekcím, fotografiím a dochovaným předmětům jsou jednotlivé texty, aby nastínily návštěvníkovi situaci. Součástí expozice je historická hasičská stříkačka, jež se nachází v suterénu muzea.

Podle Lidice Memorial (2015) tato expozice je z konfrontace strohého betonového prostoru se světelnými obrazy a je realizována jako součást stavby. Pokračují tím, že expozice získala Hlavní cenu v rámci přehlídky Český interiér 2006 a v soutěži Gloria Musaealis v kategorii Muzejní výstava roku 2006.

Obrázek č. 7: Expozice A nevinní byli vinni..., Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/pamatnik/muzeum/stala-expozice/>

Obrázek č. 8: Expozice A nevinní byli vinni..., Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/pamatnik/muzeum/stala-expozice/>

6.1.4.1.2 Aktuální výstavy a akce

i. Válečný deník z Japonska 1944 – 1945

Mezi aktuální výstavy, které právě probíhají, patří Váleční deník z Japonska 1944 – 1945. Jak uvádí Lidice Memorial (2015) tato výstava probíhá od 1. dubna do 28. června 2017 ve výstavní síni Pod Tribunou. Pokračují, že o tuto výstavu se zasloužila kulturní antropoložka Anna Fraserová, původem Česka, ale žije ve Velké Británii. K tomu dodávají, že Anna Fraserová objevila dětské kresby

namalované v letech 1944 až 1945 na svých cestách po Japonsku a tyto kresby zachycují každodenní realitu dětí ve škole. Z celkového souboru 192 kreseb je v Lidicích vystaveno 38 obrázků, které doprovází krátké texty. (Lidice Memorial; 2015) Jak dále uvádí, originály tohoto unikátního dokumentu jsou uloženy v Historickém muzeu v Ócu a nikdo k nim nemá přístup.

ii. Osobnosti ostravské operace

K dalším probíhajícím výstavám ve výstavní síni In Memoriam patří Osobnosti ostravsko-opavské operace, vypůjčené z Národního památníku II. světové války v Hrabyni a konají se od 4. ledna až do 30. dubna 2017. (Lidice Memorial; 2015) Tato výstava, jak popisuje Lidice Memorial (2015), má nastínit návštěvníkům osudy čtyř československých a šesti sovětských významných osobností, jež se podílely na osvobození regionu severní Moravy a Slezska v období od března do května roku 1945. Dále pokračují, že v této průmyslové oblasti se za druhé světové války vyráběl zbrojní arzenál pro německý Wehrmacht a poté pro sovětskou stranu byla tato oblast důležitá s ohledem na poválečnou průmyslovou výrobu, proto také osvobozování prováděli v několika fázích tak, aby Ostravu co nejméně poškodili. Dodávají dále, že nejtěžší boje trvající sedm dní probíhali v Hrabyni a obec téměř srovnali se zemí. Celková oblast patřila k nejvíce poškozeným oblastem, kde se to prokázalo i na počtu lidských obětí a tato operace se řadí k největším válečným operacím na území státu. (Lidice Memorial; 2015)

iii. Martin Homola a Michal Fiala: Spectaculum aneb jak se žije

Výstava probíhá od 15. prosince 2016 do 30. dubna 2017 v prvním patře Lidické galerie, představuje tvorbu dvou tvůrců, Martina Homoly a Michala Fialy, z oblasti fotografie, volné grafiky a užití grafiky. (Lidice Memorial; 2015) Tito autoři, jak uvádí Lidice Memorial (2015), jsou jak přáteli, tak i společně pracují na nejrůznějších projektech, z nichž některé jsou představeny a

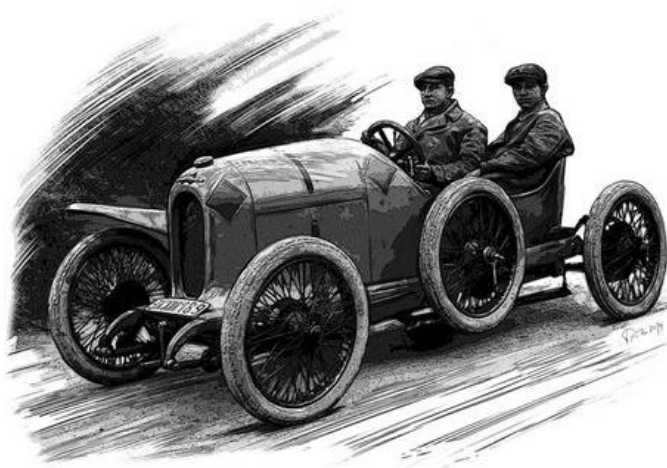
vystaveny v Lidické galerii. Tématem obou autorů je volná tvorba, která je živá. Lidice Memorial (2015) pokračují, že Martin Homola je reportážní a dokumentární fotograf a dokáže na svých cestách zachytit život různých kultur, osobnosti z oblasti umění, hudby, filmu nebo politiky. Za to Michal Fiala, jak dále uvádí, je bravurní kreslíř, který ve své volné tvorbě používá nejvíce černou linku nejen v kresbě, ale zároveň v linorytu, leptu a i v počítačové grafice. Vytváří různé plakáty, užité grafiky a jiné.

Tato výstava má za význam rozpoznat tenkou hranici mezi přístupy volné tvorby a propagací či reklamou a snaží se návštěvníka se zamyslet, na co se tyto přístupy zaměřují a jaké postupy využívají ke svému cíli, působí-li esteticky na návštěvníka a dokáže-li návštěvník rozeznat působení vizuálních prvků v dílech, které jej mohou ovlivnit či zmanipulovat. (Lidice Memorial; 2015)

Obrázek č. 9: Fotografie Martina Homoly, Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/vystavy-a-akce/aktualni/martin-homola-a-michal-fiala-spectaculum-aneb-jak-se-zije-umelci/>

Obrázek č. 10: Výstavní kresba Michala Fialy, Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/vystavy-a-akce/aktualni/martin-homola-a-michal-fiala-spectaculum-aneb-jak-se-zije-umelci/>

6.1.4.1.3 Připravované

- i. Pietní vzpomínka k 75. výročí vyhlazení obce Lidice se uskuteční 10. června 2017 s doprovodným programem.

6.1.4.2 Návštěvnost

Pro Památník Lidice byl rok 2016 nejúspěšnějším rokem v celkové návštěvnosti od vzniku této příspěvkové organizace. Památník Lidice se zaměřuje především na děti do 18 let, mládež do 26 let, seniory, osoby se zdravotním postižením, cizince, krajany a obyvatelé venkova.

Tabulky návštěvnosti autorka zpracovala podle výročních zpráv Památníku Lidice a jsou rozdělené na návštěvnost muzea, návštěvnost galerie a celková návštěvnost za rok 2015 a 2016. Autorka zde uvádí také rozdíly mezi těmito roky.

cizinci	ČR	cizí studenti	ČR studenti	vzdělávání	zdarma	ostatní	Výstavní síň	svatby	CELKEM	
2128	3909	7893	6619	28	7719	3189	2316	1370	35171	2015
2425	4538	9180	5478	1067	9574	5697	63924	966	102849	2016
297	629	1287	-1141	1039	1855	2508	61608	-404	67678	ROZDÍL

Tabulka č. 1: Návštěvnost Muzea 2015 a 2016, Zdroj: Vlastní zpracování podle Památníku Lidice (2017)

cizinci	ČR	Cizí studenti	ČR studenti	vzdělávání	zdarma	ostatní	kultura	CELKEM	
73	720	249	828	3265	2778	267	2688	10868	2015
93	595	132	437	2548	2986	621	2847	10259	2016
20	-125	-117	-391	-717	208	354	159	-609	ROZDÍL

Tabulka č. 2: Návštěvnost Lidické galerie 2015 a 2016, Zdroj: Vlastní zpracování podle Památníku Lidice (2017)

cizinci	ČR	cizí studenti	ČR studenti	vzdělávání	zdarma	ostatní	Výstavní síň	kultura	CELKEM	
2201	4629	8142	7447	3293	10296	3456	2316	4058	45838	2015
2518	5133	9312	5915	3615	12560	6318	63924	3813	113108	2016
317	504	1170	-1532	322	2264	2862	61608	-245	67270	ROZDÍL

Tabulka č. 3: Celková návštěvnost Památníku Lidice 2016, Zdroj: Vlastní zpracování podle Památníku Lidice (2017)

6.1.4.3 Otevírací doba a vstupné

Otevírací doba muzea a galerie se liší podle ročního období. Nejdéle je tedy otevřené v období duben až říjen, kdy je nejvyšší počet návštěvníků.

Březen	9 - 17:00
Duben až říjen	9 - 18:00
Listopad až únor	9 - 16:00

Tabulka č. 4: Provozní doba muzea, Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/kontakt/oteviraci-doba-a-vstupne/>

Březen až říjen	9 - 17:00
Listopad až únor	9 - 16:00

Tabulka č. 5: Provozní doba Lidické galerie, Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/kontakt/oteviraci-doba-a-vstupne/>

Vstupné v areálu zahrnuje prohlídku galerie i muzea s promítáním filmů a výkladem a také prohlídku pietního území a růžového sadu. Mezi poskytovanými službami patří i prohlídka s průvodcem pietním místem, které se provádí v českém, anglickém, německém, ruském i francouzském jazyce. Dokonce zde návštěvník si může objednat prohlídku ve znakové řeči. Pro větší skupiny (nad 20 osob) poskytují slevu 20% a pro držitele karet Sphere card poskytují 20% slevu. V ceně není zahrnuto parkování.

Návštěvník může parkovat zdarma na parkovišti u Lidické galerie nebo na placeném parkovišti u muzea Památníku Lidice. Cena pro osobní automobily a motorky činí 30 Kč a pro autobusy činí 150Kč.

Důležitou informací pro určité návštěvníky je zde bezbariérový přístup do všech veřejně přístupných prostor, s výjimkou síně In Memoriam. Zde zajišťují zaměstnanci Památníku Lidice asistenci. Pro pietní území je bezbariérový přístup zajištěn pomocí orientačního značení.

Studenti (ISIC)	45,- Kč
Osoby starší 65 let	45,- Kč
Osoby zdravotně postižené	45,- Kč
Držitelé průkazů IYTC, ITIC, ALIVE	45,- Kč
Držitelé průkazů AMG, ICOM	zdarma
Rodinné vstupné (2 dospělí + max. 4 děti)	180,- Kč

Tabulka č. 6: Vstupné Památníku Lidice 2017, Zdroj: Vlastní zpracování podle Lidice Memorial (2015), Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/kontakt/oteviraci-doba-a-vstupne/>

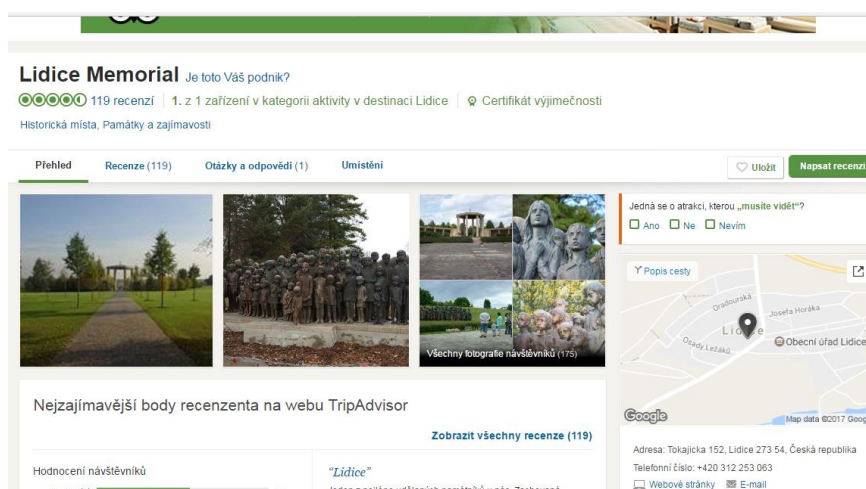
V českém jazyce	300,- Kč
V německém jazyce	500,- Kč
V anglickém jazyce	500,- Kč
V ruském jazyce	500,- Kč
Ve znakové řeči	300,- Kč
Vstupné pro české učitele (s třídou)	zdarma
Průvodce po PÚ pro české školy	zdarma
Vstupné pro zahraniční učitele (s třídou)	45,- Kč

Tabulka č. 7: Ceník doprovodu průvodce s výkladem, Zdroj: Vlastní zpracování podle Lidice Memorial (2015). Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/kontakt/oteviraci-doba-a-vstupne/>

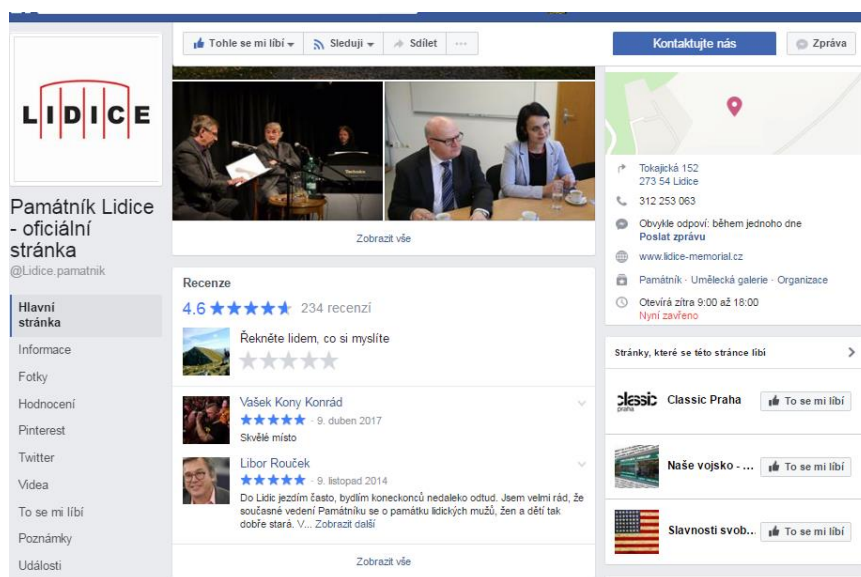
6.1.4.4 Spokojenost návštěvníků

Spokojenost návštěvníků je primární pro každé místo. Návštěvník může napsat svůj názor pro ostatní, kteří chtějí dané místo navštívit. A k tomu slouží nejružnější webové stránky nebo sociální sítě, na kterých má dané místo založenou účet.

Hodnocení Památníku Lidice probíhá ze strany návštěvníků prostřednictvím sociální sítě Facebook, webového portálu TripAdvisor a návštěvních knih v muzeu a galerii, kde píšou svůj názor na navštívené místo nebo hodnotí spokojenost pomocí hvězdiček (5- vynikající, 1- špatné) například na Facebooku . Také mají pro návštěvníky připravený krátký dotazník spokojenosti dostupný v muzeu. Autorka se zaměřila především na recenze na webovém portálu TripAdvisor a sociální síti Facebook ve výzkumné části.

Obrázek č. 11: Ukázka oficiálního profilu Památníku Lidice, Dostupné z:
https://www.tripadvisor.cz/Attraction_Review-g1751939-d1136580-Reviews-or10-Lidice_Memorial-Lidice_Central_Bohemian_Region_Bohemia.html#REVIEWS

Obrázek č. 12: Oficiální stránka Památníku Lidic na Facebooku, Dostupné z:
<https://www.facebook.com/pg/Lidice.pamatnik/reviews/>

6.1.4.5 Prezentace webových stránek

Oficiální webová adresa: <http://www.lidice-memorial.cz/>

Oficiální webové stránky Památníku Lidice jsou zpracovány velmi kvalitně a přehledně a ve čtyřech jazykových mutacích. Zájemce o návštěvu zde najde veškeré informace o lokalitě, dopravní dostupnosti, parkování, také základní informace, nejruznější dokumenty, historii, výstavy, programy, soutěže, ale i aktuální články o činnosti a připravované akce. Oficiální stránky na sociálních sítích byly založeny v roce 2015.

6.2 Terezín

Město Terezín leží na soutoku Labe a Ohře, v Ústeckém Kraji, nedaleko města Litoměřice. Počet obyvatel města je 2905 k 11. dubnu 2017. (Města obce; 2017)

Památník Terezín je státní příspěvková organizace Ministerstva kultury a původně vznikl jako Památník národního utrpení roku 1947 z iniciativy vlády znovu obnoveného Československa. (Památník Terezín; 2017) Ředitelem Památníku Terezín je PhDr. Jan Munk, CSc.

„V České republice je jedinou institucí svého druhu. Jeho posláním je uchovávat památku obětí rasové a politické perzekuce v letech nacistické okupace, rozvíjet muzejní, výzkumnou a vzdělávací činnost, jakož i pečovat o místa spojená s utrpením a smrtí desítek tisíců obětí vlády násilí.“ (Památník Terezín; 2015)

6.2.1 Vznik a historický vývoj

Podle Pevnost Terezín (2013) rozhodla Marie Terezie společně se synem Josefem II. v roce 1780 vybudovat pevnost na ochranu země před vpádem pruských vojsk. Císař Josef II. položil 10. října 1780 základní kámen k výstavě pevnosti, která trvala asi deset let. Na počest panovnickovy matky byla pojmenována Theresienstadt, česky Terezín. Poté byla pevnost prohlášena za bojeschopnou, ale k bojům nikdy nedošlo. (Pevnost Terezín; 2013)

Jak uvádí Pevnost Terezín (2013) patřila pevnost mezi nejdokonalejší fortifikační stavby ve světě. Pevnost je považována za vrchol pevnostního stavitelství z konce 18. století. Město Terezín (2017) uvádí, že opevnění mělo tvar hvězdy. A Pevnost Terezín (2013) pokračuje, že pevnost se dělí na tři hlavní části:

- i. Hlavní nebo také Velká pevnost, kde se postupně zrodilo město
- ii. Malá pevnost
- iii. Opevněný prostor mezi Malou a Velkou pevností

Dle Pevnosti Terezín (2013) a Města Terezín (2017) sloužila Malá pevnost už v 19. století jako vojenská věznice, kde se ocitli političtí a vojenští odpůrci habsburské monarchie. K Malé pevnosti dodává Pevnost Terezín (2013) že, za druhé světové války byla přeměněna v proslulé vězení pražského gestapa. Ani Hlavní pevnost nacisté nenechali beze změny. Původní obyvatelstvo, které žilo v městě Hlavní pevnosti, nacisté vystěhovali a na konci roku 1941 zde zřídili židovské ghetto.

Jak dále uvádí Město Terezín (2017) už v roce 1940 si nacisté všimli výhod, které nabízelo opevněné město Terezín a využili jej jako koncentrační tábor, který je považován za největší v českých zemích za druhé světové války.

6.2.2 Policejní věznice v Malé pevnosti

Město Terezín (2017) dodává k Malé pevnosti, ze které byl vytvořen policejní žálář, v němž věznili nejen české občany, ale také obyvatele Sovětského svazu, Polska a Francie. Mezi vězni vězněné v pevnosti patřila i Milada Horáková. Cesta v této pevnosti nebyla pro vězně konečná, buď šli před soud nebo následoval koncentrační tábor.

Město Terezín (2017) uvádí, že během války se podmínky pro vězně stále zhoršovaly a vězňové museli tvrdě pracovat pro Říši a podílet se na válečné výrobě. V roce 1943 nacisté začali popravovat vězně bez soudních procesů a celkový počet zastřelených vězňů v Malé pevnosti byl 250. Vězni, jež našli smrt právě zde, činil 2600. Celkový počet lidí, kteří prošli branami za pětileté období nacistické vlády, byl 32 tisíc lidí. (Město Terezín; 2017)

6.2.3 Židovské ghetto Terezín

Při tzv. konečném řešení židovské otázky se všichni Židé z Čech a Moravy měli shromáždit v Terezíně, protože město mělo strategicky výhodné opevnění a v blízkosti již fungovala policejní věznice. 24. listopadu 1941 do Terezína vyjel z Prahy první transport s Židovským obyvatelstvem. Celkový počet mužů, žen a dětí, jež prošel terezínským ghettem, byl více než 140 tisíc a z nich 35 tisíc našlo smrt právě zde. (Město Terezín;2017)

Jak dále uvádí Město Terezín (2017) Židé tu žili společně s původními obyvateli, kteří však nesměli přijít do styku s vězni a proto také měli všechno Židé zakázané, jako nakupování v obchodech a podobně. Mezitím co Hitler prohlašoval ve světě, že daroval město Židům, Velká pevnost kvůli stále novým transportům s vězni byla přeplněná a v září 1942 dosáhla svého maxima. Uvnitř se tísnilo 58 500 tisíc mužů, žen a dětí, což na jednu osobu činilo 1,6 m² ubytovací plochy. Nebyli zde jen Židé, ale také Němci, Rakušané, Holanďané, Dánové a na konci války i Slováci a Maďaři. Vězni trpěli hladem a nedostatkem vody, ale také špatnou hygienou, což způsobovalo rozšíření epidemie. Největší strach z čeho měli Židé, byli transporty do jiných táborů. Od října 1942 skoro všechny transporty nacisté posílali do vyhlazovacího tábora Osvětimi, kde hlavně malé děti a staré lidi čekala smrt. Podle Města Terezín (2017) ve více než šedesáti transportech odvezli 87 tisíc osob, z nichž 3800 lidí se dočkalo osvobození.

Na konci války dorazilo do terezínského ghetta ještě dalších 15 tisíc Židů, jež z takzvaných evakuačních transportů opustili koncentrační tábory kvůli postupu osvobozené armády. Osvobození Terezína Rudou armádou proběhla 8. května 1945 a o několik dní později byla vyhlášena karanténa pro celé město, protože zbědovaní lidé z evakuačních transportů donesli do Terezína skvrnitý tyfus. Boj s tyfem trval několik týdnů a vyžádal si další stovky obětí. Repatriace osvobozených vězňů skončila až při odchodu posledního vězně a to 21. srpna, kdy se Židé z třiceti zemí mohli vrátit domů. (Město Terezín; 2017)

V letech 1945 až 1948 byli věznění v Malé pevnosti ještě váleční zajatci a později německé obyvatelstvo. Do města samotného se obyvatelé vrátili až v květnu 1947 a následně zde byl zřízen Památník. (Město Terezín; 2017)

Pevnost Terezín (2013) dále uvádí, že Malá pevnost byla prohlášena Památníkem národního utrpení a podle Památníku Terezín (2015) vznikl z iniciativy vlády znovu obnoveného Československa. V roce 1992 celé město bylo vyhlášeno památkovou rezervací. (Pevnost Terezín; 2013) V roce 2002 celé město a okolí postihly povodně. Střed města, Malá pevnost s Národním hřbitovem, podzemní chodby v pevnosti byly zatopeny (Pevnost Terezín; 2013)

Obrázek č. 13: Národní kulturní památka Terezín, Dostupné z: <http://www.pamatnik-terezin.cz/>

6.2.4 Expozice

Podle Města Terezín (2017) je město Terezín celým jedním památníkem, připomínající tragické osudy desetitisíců Židů, jež prošli tímto koncentračním táborem. Dále uvádí, že Památník Terezín zahrnuje pietní místa, expozice, stavby a pomníky po celém městě. Expozice jsou rozděleny podle Památníku Terezín (2017) a Města Terezín (2017):

6.2.4.1 Malá pevnost

V roce 1994 byla otevřena nová stálá expozice o historii policejní věznice. Stálá expozice se věnuje svědectví o perzekuci českého národa za nacistického režimu a zaznamenává osudy českých vězňů zavlčených do jiných koncentračních táborů na území nacistické německé říše. Také se zde konají krátkodobé výstavy a ve zdejších kině mohou návštěvníci shlédnout dokumentární filmy. Návštěvník si zde může prohlédnout tyto expozice:

- i. Malá pevnost 1940 -1945
- ii. Expozice výtvarného umění Památníku Terezín
- iii. Terezín 1780 – 1939
- iv. Koncentrační tábor Litoměřice 1944 – 1945
- v. Internační tábor pro Němce. Malá pevnost 1945 - 1948

6.2.4.2 Muzeum ghetta

Otevřeno v roce 1991 v budově bývalé terezínské školy. Expozice vznikla ve spolupráci s bývalými vězni terezínského ghetta a je věnována životu Židů za druhé světové války. Návštěvník může zde vidět mnoho dokumentů, kreseb, předmětů, dopisů a videozáznamů, vyprávějící každodenní život vězňů. Také zde bývají sezónní výstavy.

- i. Terezín v tzv. konečném řešení židovské otázky 1941 - 1945

6.2.4.3 Bývalá Magdeburská kasárna

Otevřeno v roce 1997 v budově kasáren, kde dříve sídlila židovská samospráva. Zde se také nachází Středisko setkávání. Expozice se zaměřuje na kulturní dění v ghettu, především se jedná o kresby a literární díla. Terezín byl součástí nacistické propagandy, kde se točil i film, jak Hitler daroval Židům město, a proto také vězni měli po umělecké stránce jistou volnost. Hrál se zde i divadlo a mnoho hudebních vystoupení. Návštěvník zde může navštívit expozice:

Replika vězeňské ubikace z doby ghetta

- i. Hudba v terezínském ghettu
- ii. Výtvarné umění v terezínském ghettu
- iii. Literární tvorba v terezínském ghettu
- iv. Divadlo v terezínském ghettu

6.2.4.4 Kolumbárium, obřadní místnosti a ústřední márnice

Pro návštěvníky je část bývalého Kolumbária zpřístupněna. Mohou vidět židovskou a křesťanskou místnost, kde probíhalo poslední rozloučení s mrtvými a také ústřední márnici ghetta. Expozice se zaměřuje na pohřební obřady v ghettu.

6.2.4.5 Bývalé krematorium na Židovském hřbitově

Pro přelidněnost, nedostatek jídla a pití a špatným hygienickým podmínkám se zde šířili epidemie a lidé na ně umírali. Mrtví byli pohřbíváni v Bohušovské kotlině a tak vznikl židovský hřbitov. Poté zde uvedli do provozu krematorium, kde spalovali mrtvé z ghetta a později i oběti litoměřického koncentračního tábora. V současnosti je hřbitov uveden jako pietní místo a v bývalém krematoriu se nachází expozice.

- i. Úmrtnost a pohřbívání v terezínském ghettu

6.2.4.6 Modlitebna z doby terezínského ghetta a replika mansardy

Modlitebna sloužila k bohoslužbám v době terezínského ghetta. Tato židovská modlitebna v dnešní Dlouhé ulici č. 17 byla objevená až počátkem 90. let 20. století. Jsou zde zachované originální kresby a nápisy na stropu a zdech. Ve stejné budově Památník Terezín zrekonstruoval do přibližně podobné podoby z terezínského ghetta půdní prostor nad modlitebnou, tzv. kumbálek (mansarda), kde v přelidněném ghettě žil malý počet vězňů. Podobné, ale hromadné ubikace, se nacházeli v bývalých Magdeburských kasárnách. Dnes mohou návštěvníci vidět tyto mansardy a představit si, jak vypadalo ubytování v ghettu.

6.2.4.7 Stálá expozice ČR v Osvětimi

Posláním je ukázat mechanismus deportací z bývalého Protektorátu Čechy a Morava do Osvětimi, v pozadí tehdejší situace v zemi a v kontextu okupační politiky. Památník Terezín připravoval tuto expozici společně s bývalými vězni Osvětimi. Nalézají se zde ve zkratce Hitlerovi plány o rozbití Československa a ovládnutí Evropy, akt odporu proti okupaci a hlavní směry organizovaného odbojového hnutí. Dále uvádí tábory, do kterých byli čeští vězni deportováni, také se zde značně expozice věnuje deportacím židovských vězňů z českých zemí do

Osvětimi a každodenní život vězňů v Osvětimi. Expozice jsou také věnovány perzekuci a genocidě Romů. Předposlední část expozice se věnuje útekům a poslední část představuje příčná stěna, jež je pokrytá více než dvěma tisíci fotografií vězňů deportovaných z českých zemí do Osvětimi.

6.2.4.8 Stálá expozice ČR v Ravensbrücku

Expozice pojednává ve zkratce o systému nacistické perzekuce v českých zemích a o českých vězeňkyních v koncentračním táboře Ravensbrück. Také expozice obsahuje medailonky osmdesáti českých vězeňkyní a zničení obce Lidice, věnuje se osudu lidických žen deportovaných do tábora.

6.2.5 Činnost Památníku Terezín a vzdělávání, návštěvnost, otevírací doba, vstupné, spokojenost návštěvníků a prezentace webových stránek

Veškeré údaje autorka zpracovávala především z výroční zprávy z roku 2015. (Památník Terezín; 2017) Autorka hodnotí webové stránky z pohledu budoucího návštěvníka, jež chce dané místo navštívit.

6.2.5.1 Činnost Památníku Terezín a vzdělávání

Památník Terezín (2017) spolupracuje s řadou muzejních, výzkumných a pedagogických institucí, spolků z domova i ze zahraničí, s jednotlivci, kteří se věnují problematice rasové a politické perzekuce z období druhé světové války, ale hlavně spolupracují s bývalými vězni terezínského ghetta a jejich organizacemi z domova i zahraničí. Mezi české organizace bývalých vězňů patří například Terezínská iniciativa. Také má mnoho partnerských kontaktů nejen v České republice, ale i ve světě. Účast na veletrzích cestovního ruchu v České republice a v zahraničí. Vydává Zpravodaj - Vzdělávací a informační bulletin. Ten je publikován čtyřikrát ročně a je určen především pedagogům a všem, kteří se zajímají o historii spjatou s Terezínem. Vydávání různých publikací. Památník Terezín pořádá každý rok několik pietních akcí, které se konají při významných výročí. Ke každoročním významným akcím, které Památník Terezín (2017) pořádá, patří například:

i. Den památky obětí holokaustu a předcházení zločinům proti lidskosti

ii. Jom HaŠoa

Vzpomínková akce připomínající oběti holokaustu a výročí povstání ve varšavském ghettu.

iii. Terezínská tryzna

Vzpomínková akce u příležitosti osvobození a uctění obětí nacistické perzekuce.

iv. Pietní akt u příležitosti výročí popravu Milady Horákové

v. Výročí poslední popravu v Malé pevnosti

Pokládání věnců na bývalém popravišti.

Památník Terezín se věnuje od roku 1993 vzdělávacím programům pro žáky základních a středních škol či učilišť. V roce 2015 uspořádali 102 jednodenní a 44 vícedenních seminářů spojených s prohlídkami expozic, přednáškami, besedami s pamětníky, workshopy, filmovými projekcemi a samostatnými aktivitami. Také tyto semináře využívají školy ze zahraničí, kterých dorazilo 30 na vícedenní a 34 jednodenní semináře. Také se věnují vzdělávání pedagogických pracovníků pomocí navazujících seminářů, které mají za cíl rozšířit znalosti učitelů o holocaustu. Také se účastní těchto vzdělávacích programů i zahraniční pedagogové. Pro školy pořádají i různé umělecké soutěže.

6.2.5.2 Návštěvnost

Návštěvnost Památníku Terezín (2017) je vyšší oproti předchozímu roku. Nejvíce vzrostla návštěvnost v Magdeburských kasárnách a v Muzeu ghetta. Jednotlivé tabulky jsou rozdělené na cizince, zahraniční mládež a mládež v České republice. Z celkové návštěvnosti lze vyčíst, že mládež ČR má zájem o Památník Terezín, oproti roku 2014, kdy jej navštívilo 25 425 lidí, tak v roce 2015 jej navštívilo o 4 077 mládeže. Jednotlivé tabulky autorka zpracovala podle výroční zprávy Památníku Terezín (2017) a ukazují návštěvnost celkovou, v Malé pevnosti, Muzeu ghetta a Magdeburských kasárnách.

cizinci	mládež cizinci	mládež ČR	CELKEM	
201502	122686	25425	252612	2014
214050	124000	29502	270564	2015
12548	1314	4077	17952	ROZDÍL

Tabulka č. 8: Celková návštěvnost Památníku Terezín za rok 2015, Zdroj: Vlastní zpracování podle Památníku Terezín (2017)

cizinci	mládež cizinci	mládež ČR	CELKEM	
194452	119625	25082	244407	2014
201644	119521	29058	255982	2015
7192	-104	3976	11575	ROZDÍL

Tabulka č. 9: Návštěvnost Malé pevnosti za rok 2015

cizinci	mládež cizinci	mládež ČR	CELKEM	
135744	77988	20577	174185	2014
150581	82351	23629	193412	2015
14837	4363	3052	19227	ROZDÍL

Tabulka č. 10: Návštěvnost Muzea ghetta za rok 2015

cizinci	mládež cizinci	mládež ČR	CELKEM	
67610	40424	10582	82905	2014
74376	40730	11918	92924	2015
6766	306	1336	10019	ROZDÍL

Tabulka č. 11: Návštěvnost bývalých Magdeburských kasáren za rok 2015

Návštěvnost za rok 2016 činí 282 199 návštěvníků, z toho 165 720 školní mládež (125 211 zahraniční a 40 509 mládež z České republiky) a 116 479 zahraniční a čeští návštěvníci (63 719 čeští návštěvníci a 52 760 zahraniční). (Emailová korespondence s Mgr. Stanislavem Ladou s Památníku Terezín; 2017)

6.2.5.3 Otevírací doba a vstupné

Otevírací doba se zde mění na letní a zimní čas. Každá expozice má svou otevírací dobu, která je zpracovaná podle Památníku Terezín (2017):

Malá pevnost		Kolumbárium, obřadní místnosti a ústřední márnice	
listopad – březen	8 – 16:30	listopad – březen	9 – 17
duben – říjen	8 – 18	duben – říjen	9 – 18

Muzeum ghetta a Magdeburská kasárna		Modlitebna z doby terezínského ghetta	
listopad – březen	9 – 17:30	listopad - březen	9 -17:30
duben – říjen	9 – 18	duben - říjen	9 - 18

Krematorium	
listopad – březen	10 – 16
duben – říjen	10 – 18

Tabulka č. 12: Otevírací doba Památníku Terezín (2017), Dostupné z:
<http://www.pamatnik-terezin.cz/cz/pamatnik/oteviraci-doba>

Pro návštěvní s omezenou schopností pohybu Památník zřídil bezbariérový vstup do prvního patra v Muzeu ghetta, do krematoria v prostoru Židovského hřbitova a do prvního patra Muzea Malé pevnosti.

Vstupné je zde rozdělné na jednoduché (jeden objekt Malá pevnost nebo Muzeum ghetta + Magdeburské kasárny) nebo kombinované (Malá pevnost s Muzeem ghetta a Magdeburské kasárny). Provádí se průvodcovský výklad v českém, anglickém, německém, francouzském, ruském a italském jazyce, ale musí být rezervace předem a minimálně skupina 10 osob. Vstupné není požadováno po předložení průkazu od držitelů průkazů ZTP a ZTP-P, dětí do 5 let, učitelů a řidičů autobusu školního výletu (1 učitel na 10 žáků), bývalých vězňů KT a jiných perzekučních zařízení z druhé světové války, členů AMG, ICOM a jiné, novinářů. Sleva se týká i seniorů, kteří mají slevu 10%, v Mezinárodní den seniorů, 1. října, mají slevu 40%. Skupiny o 40 a více osobách je poskytnuta sleva na vstupném ve výši 10 Kč/ osobu. Parkovné je možné u Malé pevnosti, kde je hodinová taxa pro osobní automobily 10 Kč a 40 Kč, Muzea ghetta a Magdeburských kasáren bezplatně na ulici před objektem. Památník Terezín také nabízí volný vstup na vybrané výstavy a stálé expozice a to: 1. 6., 28. 9. a 28. 10. Tato data platí pro objekty: Krematorium, Modlitebna, Márnice, Kolumbárium, Replika mansardy, Obřadní místnosti a přístup ke-kioskům. Pro volný vstup do všech objektů

Památníku Terezín jsou vždy každou 3. květnovou neděli – u příležitosti konání Terezínské tryzny a 27.1 – u příležitosti Mezinárodního dne památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti.

Jednoduché vstupné (Malá pevnost nebo Muzeum ghetta spolu s Magdeburskými kasárnami)	
Dospělý	175 Kč
Student, dítě (6 - 18 let), důchodce	145 Kč

Kombinované vstupné (Malá pevnost + Muzeum ghetta + Magdeburská kasárna)	
Dospělý	215 Kč
Student, dítě (6 - 18 let), důchodce	165 Kč
Rodinné vstupné (max. 2 dospělí + 3 děti)	425 Kč

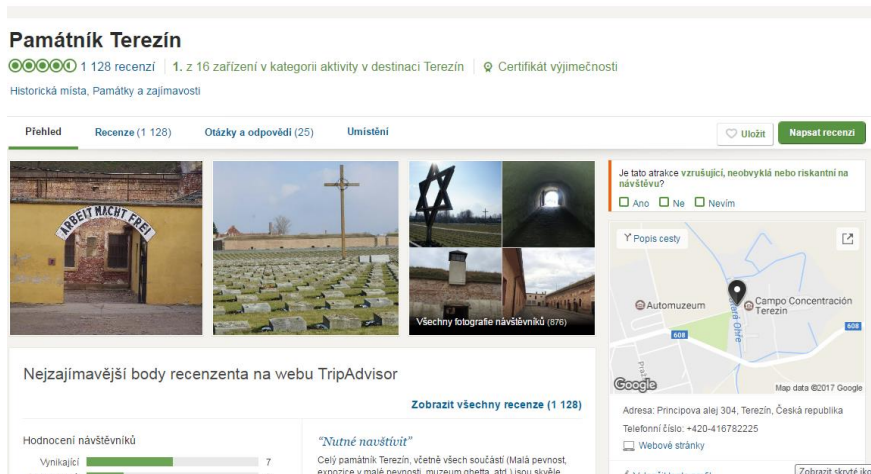
Rodinný pas (2 dospělí + děti - neomezený počet)	399 Kč
--	--------

Tabulka č. 13: Vstupné Památníku Terezín (2017), Dostupné z:
<http://www.pamatnik-terezin.cz/cz/pamatnik/vstupne>

6.2.5.4 Spokojenost návštěvníků

Jak již autorka uvedla, spokojenost návštěvníků je primární pro každé místo. Návštěvník může napsat svůj názor pro ostatní, budoucí návštěvníky, kteří chtějí dané místo navštívit. A k tomu slouží nejrůznější webové stránky nebo sociální sítě, na kterých má dané místo založenou účet.

Hodnocení Památníku Terezín probíhá ze strany návštěvníků prostřednictvím sociální sítě Facebook, webového portálu TripAdvisor a Moje firma na Google, kde píše svůj názor na navštívené místo. Například na Facebooku mohou hodnotit spokojenost pomocí hvězdiček (5- vynikající, 1- špatné). Na místě mají u každé expozice fyzicky umístěné návštěvní knihy. Autorka se zaměřila především na recenze na webovém portálu TripAdvisor a sociální síti Facebook, podobně jak u Památníku Lidice především ve výzkumné části.

Obrázek č. 14: Oficiální profil Památníku Terezín na TripAdvisor: Dostupné z: https://www.tripadvisor.cz/Attraction_Review-g274710-d545839-Reviews-Terezin_Memorial-Terezin_Usti_nad_Labem_Region_Bohemia.html#REVIEWS

Obrázek č. 15: Oficiální profil Památníku Terezín na Facebooku, Dostupné z: <https://www.facebook.com/TerezinMemorial/>

6.2.5.5 Prezentace webových stránek

Oficiální webová adresa: <http://www.pamatnik-terezin.cz/cz>

Webové stránky Památníku Terezín jsou velmi pečlivě, přehledně a kvalitně zpracované. Jsou ve dvou jazykových mutacích a to česky a anglicky. Návštěvník zde nalezne veškeré informace o Památníku, podrobnou historii a současnosti, základní informace o vstupném, otevírací době a parkování, jednotlivých expozicích a mapou. Také zde lze najít fotografie, dokumenty, užitečné odkazy. Také má Památník oficiální stránku na sociálních sítích.

6.3 Dotazníkový průzkum

Cílem této bylo zjistit informovanost mládeže o pojmu temný cestovní ruch a holocaust. Následně je dotazník zaměřen, která místa darkturismu jsou nejvíce navštěvovaná v České republice. Vyhodnocení dotazníku obsahuje popis odpovědí respondentů, jejich počet a procentuální poměr. Pro přehledné vyhodnocení jsou otázky opatřeny grafem. Dotazníkové šetření probíhalo prostřednictvím webové stránky www.survivo.com a odkazy k vyplnění dotazníku byly rozeslány pomocí sociálních sítí Facebook. Celkového průzkumu se zúčastnilo pouze 100 osob ve věku od 20 do 25 let v okolí Svitavska.

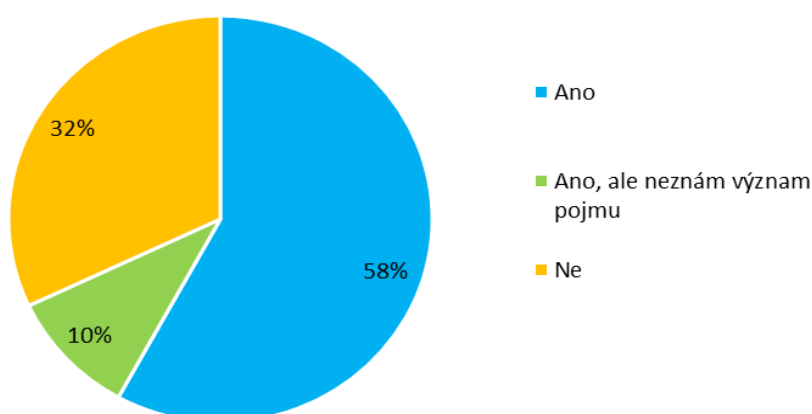
Dotazník v plném znění lze nalézt v Příloze č. 4

1. Setkali jste se s pojmem temný cestovní ruch - Dark tourism?

Typ: uzavřená otázka, povinná

Odpověď: Ze 100 lidí odpovědělo negativně 32 (32%) respondentů. 10 (10%) respondentů odpovědělo, že se již setkali s pojmem, ale neznají význam a zbylých 58 (58%) dotazovaných pojem zná.

Výsledek: Více jak polovina respondentů se s tímto termínem setkala. Oproti tomu také mnoho respondentů se neseťkalo s tímto pojmem. Jen malá část dotazovaných se s pojmem setkala, ale nezná jeho význam.

Graf č. 1: Znalost pojmu temný turismus, Zdroj: Vlastní zpracování

2. Co znamená podle Vašeho názoru Dark tourism ? (Temný cestovní ruch) V Případě, že jste se nesetkal/a s pojmem dark tourism, neodpovídejte a přejděte na otázku č. 11!

Typ: volná odpověď, nepovinná

Odpověď: Příklady odpovědí respondentů „*Turismus spojený s návštěvou míst souvisejících s temnou historií - koncentrační tábory, pomníky, pevnosti, bitevní pole, hrobky...*“, „*návštěva historická místa, kde se odehrála nějaká významná událost spíše tragické povahy (poprava, vražda atp.)*“. Většina respondentů napsala, že se jedná o místa spojená s tragédií a v příkladech uvedli koncentrační tábory, místa spojená s utrpením a smrtí, hřbitovy a podobně.

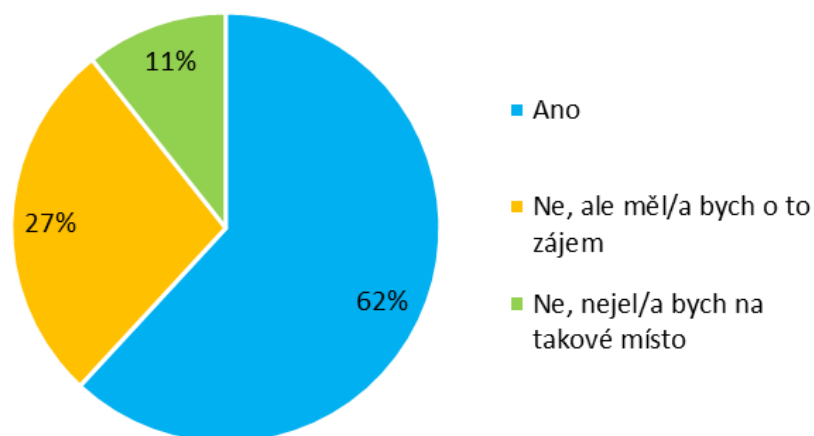
Výsledek: Respondenti ve většině případů vědí význam tohoto pojmu. Objevili se také odpovědi, že dotazovaný, ač nemuseli odpovídat, pokud se s pojmem nesetkali, uvedli, že pojem se nejspíše pojí s nějakou tragédií či smrtí. Průzkum také ukázal, že někteří respondenti jsou nejspíše studenti cestovního ruchu, protože definice pojmu byla přesná.

3. Navštívil/a jste památku temného cestovního ruchu v České republice?

Typ: uzavřená odpověď, nepovinná

Odpověď: Z celkového počtu dotazovaných na tuto otázku odpovědělo pouze 84 respondentů, z toho 52 (62%) navštívilo památku temného cestovního ruchu v České republice, 23 (27%) dotazovaných nenavštívilo památku darkturismu a 9 (11%) respondentů odpovědělo, že nenavštívilo a ani by na takové místo jet nechtěli.

Výsledek: Většina respondentů tyto památky navštívila, další skupina má zájem tyto památky navštívit. Nejmenší podíl dotázaných tato místa navštívit nehodlá, i když ví, o jaké se jedná. O památky darkturismu v České republice je poměrně zájem.

Graf č. 2: Návštěvnost památek temného cestovního ruchu v České republice, Zdroj: vlastní zpracování

4. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ANO, jakou památku jste navštívil/a?

Typ: volná odpověď, nepovinná

Odpověď: Odpovědi respondentů, která místa temného cestovního ruchu navštívila v České republice, byla velmi rozmanitá. 33 respondentů uvedlo, že navštívilo Terezín, dále 22 dotazovaných napsalo Lidice, 5 respondentů Ležáky. Dále respondenti uvedli, že navštívili Vyšehradský hřbitov, Židovský hřbitov v Praze, Kostnici v Kutné Hoře, Slavkov u Brna, Bojiště u Hradce Králové, Místo upálení Jana Palacha, pevnost Hanička, tvrz Bouda a Hůrka, pevnost Josefov a jiné.

Výsledek: Z odpovědí vyplívá, že respondenti cestují za památkami darkturismu České republiky a z průzkumu také vychází, že nejvíce navštěvované památky jsou Terezín a Lidice. Tím se potvrdila hypotéza č. 2.

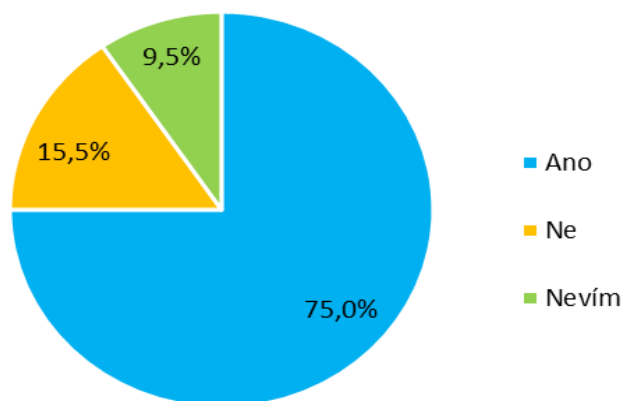
5. Znáte i jiné památky temného cestovního ruchu?

Typ: uzavřená odpověď, nepovinná

Odpověď: Z celkového počtu respondentů na tuto otázku odpovědělo 84. Z odpovědí vyplívá, že 63 (75%) zná památky temného cestovního

ruchu, 13 (15,5%) dotazovaných negativně odpovědělo, že žádné nezná a zbylých 8 (9,5%) nevědělo.

Výsledek: Většina respondentů zná i jiné památky temného cestovního ruchu nejen v České republice, ale také ve světě.

Graf č. 3: Znalost jiných památek v temném cestovním ruchu, Zdroj: Vlastní zpracování

6. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ANO, o jaké se jedná?

Typ: volná odpověď, nepovinná

Odpověď: V této otázce měli respondenti volnost napsat, jaké další památky podle jejich názoru patří do darkturismu. Opět respondenti napsali mnoho památek. 45 respondentů zodpovědělo koncentrační a vyhlazovací tábor Osvětim (německy Auschwitz – Birkenau), dále se zde objevil Památník Terezín (16) a vypálené vesnice z doby nacistické Ležáky (12), Lidice (11). Také se zde objevili i jiné koncentrační tábory jako Dachau, Buchenwald a jiné. Mezi další odpovědi patřili i hřbitovy, někteří uvedli i přesné jako Vyšehradský hřbitov, Židovský hřbitov a Olšanské hřbitovy. V odpovědích se nacházeli i bitvy, hlavně Slavkov u Brna a bitva u Hradce Králové. Nechyběli ani mučírny, hrady, hrad a věznice Mírov, Betonová hranice, Josefov, Kostnice v Kutné Hoře a jiné. Ze světových se objevili např. Černobyl, Alcatraz, Orlí hnízdo, Krakov, Varšava, Ground Zero, Dům Anny Frankové.

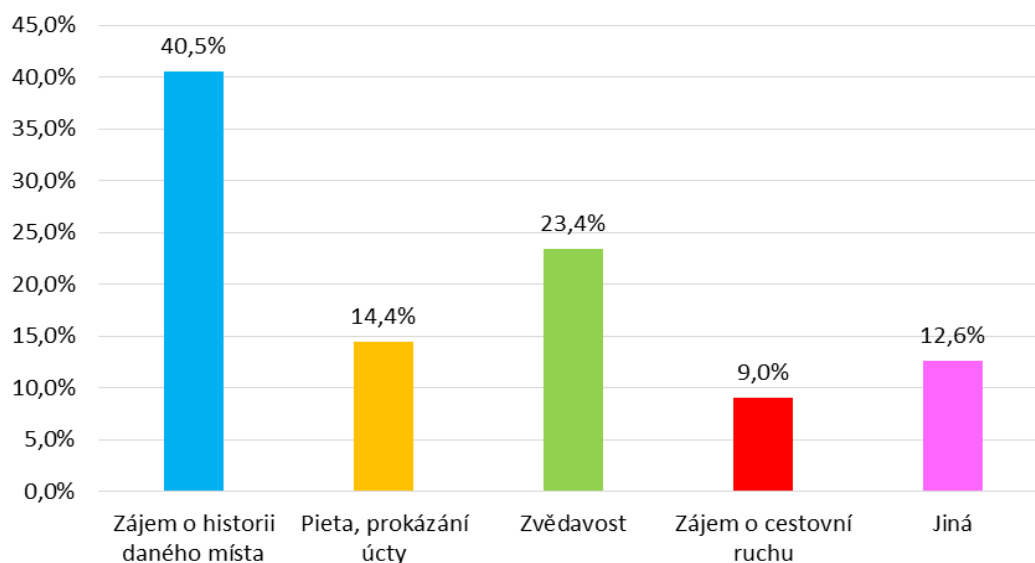
Výsledek: Odpovědi byli velmi rozmanité a vyplívá z toho, že respondenti znají mnoho památek darkturismu nejen v České republice, ale i světové. Respondenti nejvíce odpověděli Osvětim, což vypovídá o tom, že je také nejvíce navštěvovaná.

7. Co bylo hlavní motivací návštěvy některého "temného" místa?

Typ: polouzavřená odpověď, více možností, nepovinná

Odpověď: Celkem bylo odpovědí 111. Z toho 45 (60,8%) odpovědělo, že měli zájem o historii daného místa, 16 (21,6%) prokázání úcty, pieta, 26 (35,1%) uvedlo, že je lákala zvědavost. 10 lidí (13,5%) odpovědělo, že měli zájem o cestovní ruch a zbytek 14 (18,9%) dalo odpověď jinou, kde se nejvíce objevila školní exkurze. Dále zde uvedli, že neví, případně žádnou motivaci neměli.

Výsledek: Z průzkumu vyplívá, že motivací je především historie daného místa, které respondenti navštívili. Další početnější skupina uvedla jako motivaci zvědavost daného místa. Menší počet prokázal jako motivaci prokázání úcty, pieta místa. Ve volné odpovědi respondenti uvedli školní exkurzi a také, že žádnou motivaci neměli. Malý podíl navštívil místo se zájmem o cestovní ruch.

Graf č. 4: Motivace účastníka, Zdroj: Vlastní zpracování

8. Kdyby jste měl/a popsat pocit třemi slovy z navštíveného místa temného cestovního ruchu, jaká by to byla?

Typ: volná odpověď, nepovinná

Odpověď: Respondenti uvedli mnoho pocitů. Často se objevovali slova smutek, hrůza, úcta, lítost, bezmoc, mráz po těle, úcta, nechápavost, ale i vzrušení, adrenalin poznání. Malá část respondentů uvedla i deprese, pochmurnost, pocit zvláštní energie, respekt.

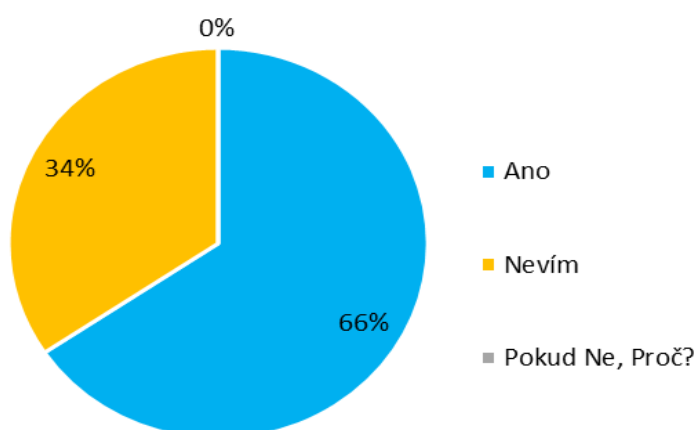
Výsledek: Pocit z daného místa je velmi důležitý. Průzkum ukázal, že v té chvíli měli pocit smutku, lítosti, bezmocnosti, tísně a další. Také se zde objevil pocit vzrušení, adrenalin a poznání daného místa. A pár respondentů uvedlo, že v dané destinaci cítili zvláštní energii.

9. Považujete cestování do těchto míst za vhodné?

Typ: uzavřená odpověď, nepovinná

Odpověď: Z celkového počtu respondentů odpovědělo na tento dotaz 61, z toho 40 (66%) dotázaných odpovědělo, že ano a zbylých 21 (34%) odpovědělo, že neví. Žádný neodpověděl ne.

Výsledek: Na tuto otázku odpovědělo pouze 61 lidí. Průzkum ukázal, že většina souhlasí s návštěvou míst temného cestovního ruchu. Žádný není proti návštěvám daných míst.

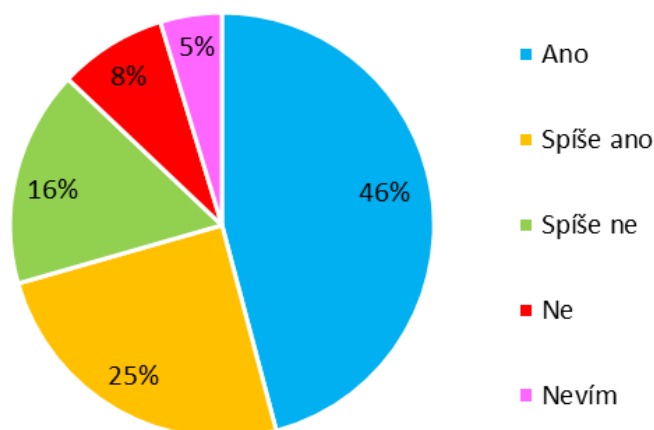
Graf č. 5: Vhodnost návštěvy těchto míst, Zdroj: Vlastní zpracování

10. Měl/a byste zájem účastnit se zájezdu, který by byl zaměřený na návštěvu temných míst?

Typ: uzavřená odpověď, nepovinná

Odpověď: Na tuto otázku odpovědělo 85 respondentů, z toho 39 (46%) odpovědělo ano a 21 (25%) se přiklání k tomu, že se účastnili zájezdu. 14 (16%) dotázaných odpovědělo spíše ne a 7 (8%) určitě by se neúčastnilo zájezdu zaměřeného na památku temného cestovního ruchu. Zbýlé 4 (5%) osoby si nejsou jisté.

Výsledek: Průzkum ukázal, že více jak dvě třetiny respondentů by se účastnili zájezdu zaměřeného na místa darkturismu. Malý podíl neví a zbylé procento ne.

Graf č. 6: Zájem respondentů účastnit se zájezdu zaměřený na danou tematiku, Zdroj: Vlastní zpracování

11. Co podle Vás znamená slovo holocaust?

Typ: volná odpověď, povinná

Odpověď: Na tuto otázku odpověděli všichni respondenti. Téměř všichni respondenti odpověděli, že jde o vyhlazování židovského obyvatelstva za druhé světové války, také vyhlazování Romů. Někteří odpovídali jen slovem vyhlazení, likvidace, genocida, šoa. Také se zde objevila slova koncentrační tábor. Jen malá část respondentů

nevěděla. „Bylo to systematické, státem řízené vyhlazování lidí, především židovské národnosti.“

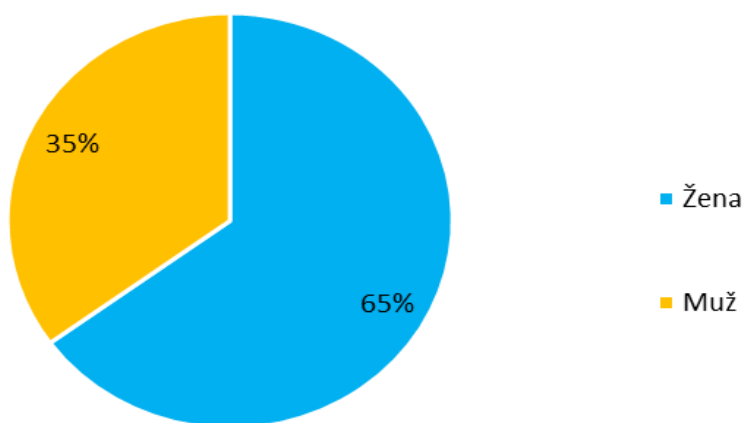
Výsledek: Respondenti ve většině odpovědí se setkala s tímto pojmem a většinou vědí jeho definici. V případě pár odpovědí nevěděli, co by měl znamenat.

12. Pohlaví.

Typ: identifikační odpověď, povinná

Odpověď: Ženy – 65 (65%), Muži – 35 (35%)

Výsledek: V konečném výsledku, jak je zjevné, převládá více pohlaví ženského než mužského. Avšak ve výsledcích se neobjevují zásadní rozdíly.

Graf č. 7: Pohlaví respondentů, Zdroj: Vlastní zpracování

6.4 Analýza výsledků

6.4.1 Dotazníkového šetření

Více jak polovina mladých respondentů se setkala s pojmem temný cestovní ruchu a ve většině případů znají i podstatu významu, dokonce i přesnou definici tohoto pojmu. Většina respondentů také navštívila památky temného cestovního ruchu v České republice, případně je chtějí navštívit, což vypovídá, že památky temného cestovního ruchu jsou oblíbené a stále lákají více návštěvníků. Nejvíce navštěvovaná místa temného cestovního ruchu jsou právě Památník Tereziín a Památník Lidice. Ze světových památek respondenti uvedli především

koncentrační a vyhlazovací tábor Auschwitz – Birkenau (Osvětim), který se dá považovat za nejnavštěvovanější a hlavní motivací památek temného cestovního ruchu je především zájem o historii daného místa. Převážná většina návštěvníků má z těchto míst zvláštní pocit smutku, úzkosti či lítosti a panuje zde velmi zvláštní energie, která se nedá přesně popsat. Každý člověk má jiný názor na cestování na temná místa, ale převážná většina respondentů souhlasí s cestováním na tato místa a měli by i zájem se zúčastnit zájezdu na tato místa. S těmito památkami souvisí i slovo i památky holocaustu. Tento pojem je často používaný a u respondenti jej znají. Pohlaví nemá vliv na návštěvu památek.

6.4.2 Zhodnocení Památníků

Památník Lidice i Památník Terezín jsou velmi známé jak v České republice, tak ve světě. Obě památky leží nedaleko hlavního města, Lidice asi 20 km a Terezín asi 60km od hlavního města, což je pro tyto památky velké pozitivum z hlediska návštěvnosti. Obě tyto památky jsou příspěvkové organizace Ministerstva kultury České republiky. Památník Lidice pečuje o trvalé uchování vzpomínky na vyhlazení obce Lidice a jejich utrpení občanů, kteří se stali obětí nacistického násilí. Památník Terezín uchovává památku obětí jak rasové, tak politické perzekuce za nacistické okupace.

Činnost památníků a vzdělávání je velmi pestrý. Jak Lidice, tak Terezín spolupracují s celou řadou institucí jak ze zahraničí, tak z České republiky. Oba památníky mají i partnerské instituce. Pro Terezín je hlavní spolupráce s bývalými vězni terezínského ghetta a jejich organizacemi. Rovněž pro svou propagaci se účastní na veletrzích cestovního ruchu. V oblasti vzdělávání se Památník Lidice liší oproti Terezínu. Lidice se specializují na děti mateřských školek, základních a středních škol, také pořádá semináře pro pedagogy, ale i pro rodiny s dětmi a pro dospělé. Naopak Terezín se specializuje spíše na zahraniční i domácí žáky základních a středních škol a pedagogy. Každoročně oba vyhláší nejruznější soutěže a pořádají pietní a vzpomínkové akce.

V návštěvnosti je mezi těmito památníky velký rozdíl. Terezín nabízí 17 stálých expozic oproti tomu Lidice jen 2 stálé expozice. Památníky rovněž nabízí i

časově omezené výstavy. Návštěvnost neustále narůstá u obou. Návštěvnost Lidice za rok 2016 činilo 113 108 lidí, z toho 5 915 českých studentů a 9 312 zahraničních. Pro Památník to byla nejvyšší dosažená návštěvnost od vzniku Památníku. Naproti tomu Památník Terežín za rok 2015 navštívilo 124 000 zahraničních a 29 502 domácích studentů. Za rok 2016 už bylo 125 211 zahraničních a 40 509 domácích studentů, což ukazuje stálý nárůst návštěvnosti.

Oba památníky mají jak profil na sociální síti Facebook, tak na webovém portálu TripAdvisor. Prostřednictvím to získávají i mimo jiné hodnocení ze strany návštěvníků, které si může přečíst každý, kdo by chtěl dané místo navštívit.

6.4.2.1 Webový portál TripAdvisor

Oficiální webová stránka Památníku Lidice:

https://www.tripadvisor.cz/Attraction_Review-g1751939-d1136580-Reviews-Lidice_Memorial-Lidice_Central_Bohemian_Region_Bohemia.html

Oficiální webová stránka Památníku Terežín:

https://www.tripadvisor.cz/Attraction_Review-g274710-d545839-Reviews-Terezin_Memorial-Terezin_Usti_nad_Labem_Region_Bohemia.html

Hodnocení na TripAdvisoru jsou u obou velmi vynikající. Hodnocení je zde převážně od českých návštěvníků. Terežín má 1133 recenzí oproti Lidicím, který mají pouze 119 recenzí. Památník Terežín má hodnocení jako celku, ale i jednotlivé hodnocení Muzea ghetta, Malé pevnosti, Magdeburských kasáren. Lidice mají hodnocení jednotné jak pro muzeum, tak galerii. Památník Lidice hodnotí návštěvníci velmi kladně, z hlediska dostatečných informací, poskytovaných službách, ceně, pestré škály výstav a programů a jedním z bodů, které mnoho návštěvníků hodnotí, je péče a celková údržba o pietní místo. Také se zde objevují subjektivní pocity z navštíveného místa. Proto také profil Památníku Lidice získává od roku 2014 Certifikát výjimečnosti za dlouhodobé skvělé recenze od cestovatelů. Svědčí to o tom, že návštěvníci jsou dlouhodobě spokojeni s poskytovanými službami a nasvědčuje tomu také dotazníkové šetření provádění Památníkem Lidice v muzeu, kde po skončení prohlídky může návštěvník vyplnit dotazník spokojenosti (viz Příloha č. 3). Památník Terežín má také velmi vynikající recenze,

ve většině názorů se objevují i subjektivní pocity z tohoto místa, ale objevují se zde i stížnosti na údržbu Památníku. Také Památník získal Certifikát výjimečnosti v roce 2012. Celkové zhodnocení je velmi pozitivní a pro budoucího návštěvníka velmi cenné.

6.4.2.2 Sociální síť Facebook

Oficiální webová stránka Památníku Lidice:

<https://www.facebook.com/Lidice.pamatnik/?fref=ts>

Oficiální webová stránka Památníku Terezín:

<https://www.facebook.com/TerezinMemorial/?fref=ts>

V první řadě profil Památníků Lidice a Terezína slouží jako propagace pro daná místa a přehled událostí co se na těchto místech bude v nejbližší době pořádat. Návštěvník zde nalezne základní informace týkající se památníků, jako je otevírací doba, mapa kde se nachází, popis daného místa. Správci profilů vkládají i fotografie z různých výstav a akcí, které proběhli a také zde přidávají pozvánky na připravované soutěže, akce či výstavy. Pro návštěvníka je také velký přínos kontaktu, který zde probíhá online. Oba Památníky odpovídají nejdéle do druhého dne, když jim člověk napíše o dotaz nebo poskytnutí nějaké informací.

Zde také mohou návštěvníci hodnotit tyto památky. Lze hodnotit pouze takzvanými hvězdičkami (5- vynikající, 1 – špatné) nebo mohou přidat pocit z navštíveného místa nebo důvod špatného hodnocení nebo naopak vynikajícího hodnocení. I tady má Terezín více hodnocení než Památník Lidice. Terezín má 520 hodnocení oproti Lidicím, které mají 234 hodnocení od českých i zahraničních návštěvníků. Památník Lidice hodnotí podstatná většina velmi kladně, o čemž vypovídá celkové hodnocení, z 5 hvězdiček má 4,6 hvězdiček. Lidé zde sem uvádějí, jak hezké místo to je, děkování Památníku a lidem, kteří se starají o tuto památku, že by každý měl tuto památku navštívit, pro všechny z nás a pro svět je to připomínka toho, co by se nemělo opakovat a školní exkurze by měli směřovat i k tomuto Památníku. Hodnocení Památníku Terezín je také velmi vysoké, z 5 hvězdiček má 4,5 hvězdiček. Mnoho návštěvníků hodnotí kladně, ale zde se objevují špatné názory na vstupné př. Malé pevnosti, že je moc drahé a ostatní

památky jsou buď levnější, nebo vstupné je zdarma a srovnávají to například s koncentračním táborem Osvětim, dále nechota personálu poskytnout více informací, špatný průvodce nebo špatné značení dalších památek, protože tyto památky nejsou v těsné blízkosti u Malé pevnosti. Naopak si zde také chválí i průvodce za perfektní výklad a také zde mnoho lidí vyjadřuje své pocity z navštíveného místa. Často se zde objevuje poděkování a také se sem ještě mnoho lidí chce nazpět vrátit. Z pohledu hodnotícího jsou tyto názory velmi cenné jak pro budoucího návštěvníka, tak pro tyto Památníky. Mohou díky tomu zlepšovat své služby poskytované návštěvníkům.

Pro kritiku vstupného Památníku Terezín se autorka zaměřila a také zhodnotila ceny vstupného evropských památek darkturismu a to koncentrační tábor Osvětim a Mauthausen-Gusen. Památník Terezín má vstupné jednoduché nebo kombinované. Pro studenta jednoduché vstupné je 145 Kč, což zahrnuje jeden objekt Muzeum ghetta s Magdeburskými kasárnami nebo Malá pevnost. Kombinované vstupné, kde jsou všechny tyto tři objekty v ceně stojí 165 Kč. Pro cizince je tato cena stejná, jen musí objednat průvodce. Naopak koncentrační tábor Osvětim pro domácí studenty (polské) vstupné činí 155 Kč a pro cizí studenty činí 217 Kč s výkladem průvodce, který se musí dopředu objednat. Pokud chce návštěvník navštívit tábor bez průvodce, je to možné bezplatně, ale pouze určitou dobu. V koncentračním táboře Mauthausen - Gusen stojí pro studenta 3€, což je v české koruně zhruba 80 Kč (podle kurzovního lístku České národní banky) s výkladem průvodce, nebo audio průvodcem. Také zde lze navštívit koncentrační tábor Gusen s audioprůvodcem je to pro všechny zdarma.

Vstupné Památníku Lidice pro studenta činí 45 Kč a dospělého 90 Kč. Vstupné Památníku Lidice většina návštěvníků hodnotí, jak lze vidět z hodnocení dotazníků muzea Památníku Lidice za rok 2016 a rok 2017 v Příloze č. 3, za adekvátní v poměru získaných poznatků. Autorka vybrala dotazníky od října 2016 do března 2017, které po domluvě s Památníkem Lidice zaslali. Celkový počet návštěvníků za toto období činí 68 návštěvníků, kteří vyplnili tento dotazník. Z toho 65 lidí uvedlo, že cena vstupného je adekvátní k hodnotě poznatků.

7. Shrnutí výsledků

V této kapitole se nachází odpovědi na výzkumné otázky a potvrzení či vyvrácení hypotéz, které byly zodpovězeny podle studia výročních zpráv obou Památníků, dotazníkového šetření a hodnocení návštěvníků. Ze tří zadaných hypotéz byly dvě potvrzeny a jedna nepotvrzena.

1) Památník Lidice navštěvuje více domácích nebo zahraničních studentů?

Vyšší návštěvnost od zahraničních studentů. Protože si Památník pečlivě segmentuje návštěvníky, tak autorčino studium výročních zpráv ukazuje, že zahraniční studenti navštěvují Památník Lidice více oproti českým studentům. Za rok 2016 navštívilo Lidice 9 312 zahraničních studentů a 5915 českých studentů. V této návštěvnosti jsou zahrnutá návštěvnost jak muzea, tak Lidické galerie.

2) Návštěvnost obou míst má stoupající nebo spíše klesající tendenci?

Stoupající tendence. Oba tyto památníky mají rok od roku vyšší návštěvnost. Velký nárůst zaznamenal hlavně Památník Lidice, protože návštěvnost za rok 2016 byla nejvýše dosažená návštěvnost od vzniku Památníku, který byla 113 108 návštěvníků.

3) Patří Terezín mezi nejnavštěvovanější atraktivity darkturismu?

Ano. Z dotazníkového průzkumu se ukázalo, že mládež navštívila nejvíce Památník Terezín. Také studium výročních zpráv Památníku Terezín ukazují stále vyšší roční návštěvnost než z předchozích let. Dalo by se předpokládat, že návštěvnost Terezína je vysoká, protože za doby nacistického režimu patřil k největším koncentračním a přechodovým táborem v tehdejším Protektorátu Čechy a Morava.

4) Vstupné v Lidicích je adekvátní k poměru získaných poznatků?

Ano, je považováno za adekvátní. Jak ukazují dotazníky spokojenosti muzea Památníku Lidice vybrané od října 2016 do března 2017. Celkem je spokojeno z 68 lidí 65 návštěvníků, zbylé 3 nejsou spojeni. Také v hodnocení portálech jsou lidé naprosto spokojeni.

Hypotéza č. 1

Atraktivita v darkturismu přitahuje stále větší počet návštěvníků.

Tato hypotéza byla potvrzena. Studium výročních zpráv ukazuje, že nárůst návštěvníků stále stoupá jak u Památníku Terezín a Lidice, tak například u koncentračního tábora Osvětim, kde růst návštěvnosti je statistický (v roce 2015 navštívilo tuto památku 1 725 700, v roce 2016 už to bylo 2 053 650 lidí). Také z dotazníkového šetření respondenti cestují za památkami temného cestovního ruchu, případně je chtějí navštívit, což ukazuje na zájem o tyto památky jak v České republice, tak i světově.

Hypotéza č. 2 Nejvýznamnějšími atraktivitami darkturismu v České republice jsou Terezín a Lidice.

Tato hypotéza je potvrzena na základě výzkumu a následných výsledků dotazníkového šetření. Převážná většina buď navštívila tyto památky, nebo je alespoň zná. Také z hodnocení na sociální síti Facebook ukazuje, že tyto památky díky blízkosti Prahy a dopravní dostupnosti jsou velmi oblíbeným cílem návštěvníků ze zahraničí i domácích. Tato hypotéza nebyla pro autorku překvapivá, protože většina studentů navštěvuje v rámci školních exkurzí tyto památky a dopravní dostupnost z Prahy umožňuje si na tyto místa udělat jednodenní výlet.

Hypotézy č. 3

Památník Terezín navštěvují převážně domácí návštěvníci.

Tato hypotéza se nepotvrdila. Na základě hlubšího zkoumání výročních zpráv navštívil Památník Terezín za rok 2015 celkem 124 tisíc studentů ze zahraničí. Čeští studenti, kteří Památník navštívili za rok 2015, byl pouhých 29 502. Ovšem tabulky jasně prokazují, že návštěvnost cizích studentů je mnohem vyšší. Za rok 2016 navštívilo 125 211 zahraničních a 40 509 domácích studentů. Bohužel Památník neuvádí národnosti zahraničních studentů, ale dá se předpokládat, že většina zahraničních studentů, kteří Terezín navštívili, jsou převážně státy sousedící s Českou republikou.

8. Závěry a doporučení

Výzkum a výsledky prokázaly, že Památník Terezín a Památník Lidice jsou oblíbeným cílem zahraničních i domácích návštěvníků temného cestovního ruchu. Nárůst počtu návštěvníků z uvedených informací ve výročních zprávách prokazuje, že zájem o temný cestovní ruch v České republice rok od roku stoupá. Je možné tvrdit, že se temný cestovní ruch České republiky dynamicky rozvíjí a nadále i bude. Stále více lidí má zájem památníky navštívit a památníky se snaží stále více zlepšovat své služby, které návštěvníkům poskytují.

Činnost památníků je velmi zdařilá a udržet návštěvnost bude velmi obtížné. Památník Lidice se soustředí ve vzdělávací činnosti na všechny věkové kategorie. Autorka doporučuje tyto vzdělávací programy udržet, případně rozšířit o více programů pro dospělé a pedagogy. Bylo by vhodné zaměřit se také na propagaci, například spoluprací s cestovními kancelářemi či agenturami.

Památník Terezín navštěvuje mnoho zahraničních návštěvníků, ale dělení podle jednotlivých národností chybí. Bylo by vhodné zaznamenávat tyto informace a poté vyhodnotit počty jednotlivých národností mezi návštěvníky. Celkový přehled by mohl posloužit jako podklad pro další propagaci v dalších státech světa Památníku Terezín.

9. Zdroje

9.1 Literární zdroje

- [1] JAŠÍKOVÁ, Veronika a Michal TROUSIL. *Úvod do tvorby empirických prací pro cestovní ruch*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. ISBN 978-80-7435-020-7.
- [2] KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.
- [3] NAVRÁTIL, Josef, PÍCHA, Kamil. Motivace k účasti na aktivitách temného cestovního ruchu. *Czech Journal Of Tourism*. Brno: Masaryk University, 2012, 2012(02), 156 - 167. ISSN 1805-3580.
- [4] STEHLÍK, Eduard. *Lidice příběh české vsi*. Praha: V Ráji, 2004. ISBN 80-86758-13-3.
- [5] STEHLÍK, Eduard. *Lidická vzpomínání*. Praha: V Ráji, 2007. ISBN 978-80-86758-45-9.
- [6] ŠTÝRSKÝ, Jiří a Jiří ŠÍPEK. *Geograficko psychologické souvislosti cestování, turistiky a rekreace: kapitoly z geopsychologie*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-114-3.
- [7] TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*. Vyd. 2., rozš. Hradec Králové: Gaudemaus [i.e. Gaudeamus], 2015. ISBN 978-80-7435-542-4.
- [8] ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.
- [9] ZELENKA, Josef. *Cestovní ruch - marketing*. Vyd. 3., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-543-1.
- [10] ZELENKA, Josef. *Výzkum kognitivních a mentálních map*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-323-4.

9.2 Internetové zdroje

- [11] ABC History. *Jaký je význam slova holocaust / holokaust* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.abchistory.cz/cl1801739066-jaky-je-vyznam-slova-holocaust---holokaust.htm>
- [12] ABC History. *Koncentrační tábory* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.abchistory.cz/koncentracni-tabory.htm>
- [13] ABC History. *Kořeny a dějiny nacismu* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.abchistory.cz/hitler-nacismus-nsdap.htm>
- [14] Anne Frank Guide. *Antisemitismus* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.annefrankguide.net/cs-CZ/bronnenbank.asp?oid=3500>
- [15] Anne Frank Guide. *Ghetto* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.annefrankguide.net/cs-CZ/bronnenbank.asp?oid=18029>
- [16] Anne Frank Guide. *Holokaust/ Šoa* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.annefrankguide.net/cs-CZ/bronnenbank.asp?oid=2813>
- [17] Auschwitz-Birkenau. *Museum Reports* [online]. [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://auschwitz.org/muzeum/sprawozdania-roczne>
- [18] Citáty slavných osobností. *Džaváharlál Néhrú citáty* [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://citaty.net/autori/dzavaharlal-nehru/>
- [19] Holocaust. *Nacistická ideologie* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.holocaust.cz/dejiny/konecne-reseni-zidovske-otazky/konecne-reseni-zidovske-otazky-v-evrope/nacisticka-ideologie/>
- [20] Kurzy. *Kurzy měn - kurzovní lístek ČNB* [online]. [cit. 2017-04-19]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/kurzy-men/>
- [21] Management Mania. *Motivace, motivování a motivační teorie* [online]. 2011 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/motivace-a-motivovani>

- [22] *Mauthausen Memorial* [online]. [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <https://www.mauthausen-memorial.org/de/Besuchen/Besuchsinformation/Bildungsangebote>
- [23] Města a obce. *Terezín* [online]. Webhouse, 1996 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://mesta.obce.cz/zsu/vyhledat-16647.htm>
- [24] Město Terezín. *Expozice památníku* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.mesto-terezin.cz/expozice-pamatniku.php>
- [25] Město Terezín. *Historie města* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.mesto-terezin.cz/historie-mesta.php>
- [26] Michálek Emanuel: Ještě k původu slova holokaust. *Naše řeč* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7219>
- [27] Obec Lidice. Obecní úřad [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.obec-lidice.cz/>
- [28] Osvětim. *Osvětim - vstupné* [online]. [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://www.osvetim.info/cenik.php>
- [29] Památník Lidice. *Historie obce Lidice* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/kontakt/dokumenty/vyrocnizpravy/>
- [30] Památník Lidice. *Památník a pietní území* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/kontakt/dokumenty/vyrocnizpravy/>
- [31] Památník Lidice. *Výroční zpráva za rok 2016* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.lidice-memorial.cz/kontakt/dokumenty/vyrocnizpravy/>
- [32] Památník Terezín. *Expozice* [online]. SoftPro, 2010 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.pamatnik-terezin.cz/cz/expozice>
- [33] Památník Terezín: Dokumenty ke stažení. *Výroční zpráva 2015* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.pamatnik-terezin.cz/cz/pamatnik/dokumenty-ke-stazeni>

- [34] Petr Šimíček: Moderní dějiny. *Norimberské zákony z roku 1935* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/norimberske-zakony-z-roku-1935/>
- [35] Pevnost Terezín. *Aktuálně* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.pamatnik-terezin.cz/cz/aktualne>
- [36] Pevnost Terezín. *Historie pevnosti* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://fort-terezin.cz/historie-pevnosti-terezin/historie-pevnosti.html>
- [37] Rozhlas: Náboženství. *Šoa, nebo holokaust?* [online]. Leo Pavlát, 2016 [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/leo-pavlat-soa-nebo-holokaust--1608647
- [38] Slovník cizích slov abz. *Perzekuce, persekuce* [online]. [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=perzekuce&typ_hledani=prefix

9.3 Další použité zdroje

- [39] ADLER, Hans Günther. *Terezín 1941-1945: tvář nuceného společenství*. Brno: Barrister, 2006. ISBN 80-865-9829-2.
- [40] LADA, Stanislav <manager@pamatnik-terezin.cz>. 2017-04-20. Emailová korespondence. [Email adresátce Šárce Bajerové <saroslava12@seznam.cz>].
- [41] PLACHÁ, Jana <placha@lidice-memorial.cz> 2017 -04-12. Emailová korespondence. [Email adresátce Šárce Bajerové <saroslava12vseznam.cz>].
- [42] SCHACKLEY, M., Ladkin, A. & BENETT, M. M. Dark Tourism: The attraction of death and disaster. *Tourism & Hospitality Research*, 4(2). 2002. s. 183
- [43] SNYDER, Timothy. *Černá zem: holokaust - historie a varování*. Praha: Paseka, 2015. ISBN 978-80-7432-655-4.
- [44] STONE, P. R. Dark tourism and significant other death: Towards a model of mortality mediation. *Annals Of Tourism Research*, 39(3). 2012. s. 1 565 – 1 587.

10. Seznam obrázků

OBRÁZEK Č. 1 NORIMBERSKÉ ZÁKONY Z ROKU 1935.....	9
OBRÁZEK Č. 2: CÍLE TEMNÉHO CESTOVNÍHO RUCHU.....	12
OBRÁZEK Č. 3: PAMÁTNÍK LIDICE	25
OBRÁZEK Č. 4: UKÁZKA Z FILMU LIDICE.....	26
OBRÁZEK Č. 5: EXPOZICE LIDICKÉ SBÍRKY	28
OBRÁZEK Č. 6: LIDICKÁ GALERIE.....	28
OBRÁZEK Č. 7: EXPOZICE A NEVINNÍ BYLI VINNÍ.	30
OBRÁZEK Č. 8: EXPOZICE A NEVINNÍ BYLI VINNÍ... ..	30
OBRÁZEK Č. 9: FOTOGRAFIE MARTINA HOMOLY	32
OBRÁZEK Č. 10: VÝSTAVNÍ KRESBA MICHALA FIALY	33
OBRÁZEK Č. 11: UKÁZKA OFICIÁLNÍHO PROFILU PAMÁTNÍKU LIDICE	36
OBRÁZEK Č. 12: OFICIÁLNÍ STRÁNKA PAMÁTNÍKU LIDIC NA FACEBOOKU	36
OBRÁZEK Č. 13: NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA TEREZÍN.....	40
OBRÁZEK Č. 14: OFICIÁLNÍ PROFIL PAMÁTNÍKU TEREZÍN NA TRIPADVISOR.....	48
OBRÁZEK Č. 15: OFICIÁLNÍ PROFIL PAMÁTNÍKU TEREZÍN NA FACEBOOKU.....	48

11. Seznam tabulek

TABULKA Č. 1: NÁVŠTĚVNOST MUZEA 2015 A 2016.....	33
TABULKA Č. 2: NÁVŠTĚVNOST LIDICKÉ GALERIE 2015 A 2016	34
TABULKA Č. 3: CELKOVÁ NÁVŠTĚVNOST PAMÁTNÍKU LIDICE 2016	34
TABULKA Č. 4: PROVOZNÍ DOBA MUZEA.....	34
TABULKA Č. 5: PROVOZNÍ DOBA LIDICKÉ GALERIE.....	34
TABULKA Č. 6: VSTUPNÉ PAMÁTNÍKU LIDICE 2017.....	35
TABULKA Č. 7: CENÍK DOPROVODU PRŮVODCE S VÝKLADEM, ...	35
TABULKA Č. 8: CELKOVÁ NÁVŠTĚVNOST PAMÁTNÍKU TEREZÍN ZA ROK 2015 ...	45
TABULKA Č. 9: NÁVŠTĚVNOST MALÉ PEVNOSTI ZA ROK 2015	45
TABULKA Č. 10: NÁVŠTĚVNOST MUZEA GHETTA ZA ROK 2015	45
TABULKA Č. 11: NÁVŠTĚVNOST BÝVALÝCH MAGDEBURSKÝCH KASÁREN ZA ROK 2015.....	45
TABULKA Č. 12: OTEVÍRACÍ DOBA PAMÁTNÍKU TEREZÍN (2017).....	46
TABULKA Č. 13: VSTUPNÉ PAMÁTNÍKU TEREZÍN (2017)	47

12. Přílohy

PŘÍLOHA Č. 1: FOTOGRAFIE PAMÁTNÍKU LIDICE	71
PŘÍLOHA Č. 2: FOTOGRAFIE PAMÁTNÍKU TEREZÍN	72
PŘÍLOHA Č. 3: VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ SPOKOJENOSTI 2016 A 2017	73
PŘÍLOHA Č. 4: DOTAZNÍK	77

Příloha č. 1: Fotografie Památníku Lidice

Zdroj: Šárka Bajerová

Zdroj: Památník Lidice (2015)

Příloha č. 2: Fotografie Památníku Terezín

Zdroj: Šárka Bajerová

Zdroj: Památník Terezín (2011)

Příloha č. 3: Vyhodnocení dotazníků spokojenosti 2016 a 2017

Vyhodnocení dotazníků spokojenosti 2016

1. Navštívili jste naše muzeum poprvé?

ANO	NE
41	6

13% Návštěvníků navštíví muzeum opakovaně
87% Návštěvníků navštívilo muzeum poprvé

2. Doporučili byste návštěvu svým známým?

ANO	NE
47	

100% Doporučuje návštěvu muzea svým známým

3. Podnítila Vás návštěva k zájmu o historii Lidic?

ANO	NE
45	2

96% Je návštěvou expozice lidické tragédie podnětáno k většímu zájmu o historii Lidic a 2. světové války

4. Ziskali jste hodnotu adekvátní ceně vstupného?

ANO	NE
44	3

6% Má pocit, že za cenu vstupného nedostalo adekvátní hodnotu

5. Splnila návštěva Vaše očekávání?

ANO	NE	PŘEDČILA
34		13

72% Tvrdí, že návštěva muzea splnila jejich očekávání
28% Tvrdí, že návštěva muzea předčila jejich očekávání

6. Jak jste byli spokojeni s péčí průvodkyně (1 nejlepší, 5 nejhorší)

1	2	3	4	5
36	9			

77% Hodnotí spokojenost s výkonem průvodkyně známkou 1
19% Hodnotí spokojenost s výkonem průvodkyně známkou 2

7. Celková spokojenost s návštěvou (1 nejlepší, 5 nejhorší)

1	2	3	4	5
38	9			

81% Hodnotí celkovou spokojenost s návštěvou památníku známkou 1
19% Hodnotí celkovou spokojenost s návštěvou památníku známkou 2

8. Chybělo Vám při prohlídce něco, doporučili byste něco?

více jazyků v expozici
překlady dopisů dětí do AJ nebo titulky

9. Budete sledovat náš web?

ANO	NE
21	25

53% Nemá zájem o sledování webu Památníku Lidice v budoucnu

Počet respondentů celkem:

47

Ne všichni respondenti vyplnili všechna pole dotazníku

Termín průzkumu:

říjen - listopad 2016

Zdroj: Památník Lidice (2017)

Vyhodnocení dotazníků spokojenosti 2016

1. Navštívili jste naše muzeum poprvé?

0% Návštěvníků navštíví muzeum opakovaně

ANO	NE
4	

100% Návštěvníků navštívilo muzeum poprvé

2. Doporučili byste návštěvu svým známým?

100% Doporučuje návštěvu muzea svým známým

ANO	NE
4	

3. Podnítila Vás návštěva k zájmu o historii Lidic

100% Je návštěvou expozice lidické tragédie podnětáno k většímu zájmu o historii Lidic a 2. světové války

ANO	NE
4	

4. Získali jste hodnotu adekvátní ceně vstupné

0% Má pocit, že za cenu vstupného nedostalo adekvátní hodnotu

ANO	NE
4	

5. Splnila návštěva Vaše očekávání?

50% Tvrdí, že návštěva muzea splnila jejich očekávání
50% Tvrdí, že návštěva muzea předčila jejich očekávání

ANO	NE	PŘEDČILA
2		2

6. Jak jste byli spokojeni s péčí průvodkyně (1 nejlepší, 5 nejhorší)

75% Hodnotí spokojenost s výkonem průvodkyně známkou 1

1	2	3	4	5
3				

7. Celková spokojenost s návštěvou (1 nejlepší, 5 nejhorší)

50% Hodnotí celkovou spokojenost s návštěvou památníku známkou 1
25% Hodnotí celkovou spokojenost s návštěvou památníku známkou 3

1	2	3	4	5
2		1		

8. Chybělo Vám při prohlídce něco, doporučili byste něco?

Použití ahistorického termínu "sudety", kt. Se vyskytl v úvodním textu. Pojem používaný až pátou kolonou 3. říše

9. Budete sledovat náš web?

100% Má zájem o sledování webu Památníku Lidice v budoucnu

ANO	NE
4	

Počet respondentů celkem: 4

Ne všichni respondenti vyplnili všechna pole dotazníku

Termín průzkumu: prosinec 2016

Zdroj: Památník Lidice (2017)

Vyhodnocení dotazníků spokojenosti 2017

1. Navštívili jste naše muzeum poprvé?

ANO	NE
7	2

22% Navštěvníků navštíví muzeum opakovaně
78% Navštěvníků navštívilo muzeum poprvé

2. Doporučili byste návštěvu svým známým?

ANO	NE
9	

100% Doporučuje návštěvu muzea svým známým

3. Podnítila Vás návštěva k zájmu o historii Lidic?

ANO	NE
9	

100% Je návštěvou expozice lidické tragédie podnětáno k většímu zájmu o historii Lidic a 2. světové války

4. Získali jste hodnotu adekvátní ceně vstupného?

ANO	NE
9	

0% Má pocit, že za cenu vstupného nedostalo adekvátní hodnotu

5. Splnila návštěva Vaše očekávání?

ANO	NE	PŘEDČILA
6		3

67% Tvrdí, že návštěva muzea splnila jejich očekávání
33% Tvrdí, že návštěva muzea předčila jejich očekávání

6. Jak jste byli spokojeni s péčí průvodkyně (1 nejlepší, 5 nejhorší)

1	2	3	4	5
9				

100% Hodnotí spokojenost s výkonem průvodkyně známkou 1
0% Hodnotí spokojenost s výkonem průvodkyně známkou 2

7. Celková spokojenost s návštěvou (1 nejlepší, 5 nejhorší)

1	2	3	4	5
9				

100% Hodnotí celkovou spokojenost s návštěvou památníku známkou 1
0% Hodnotí celkovou spokojenost s návštěvou památníku známkou 2

8. Chybělo Vám při prohlídce něco, doporučili byste něco?

Kapesníčky před prohlídkou

9. Budete sledovat náš web?

ANO	NE
7	2

78% Má zájem o sledování webu Památníku Lidice v budoucnu

Počet respondentů celkem: 9

Ne všichni respondenti vyplnili všechna pole dotazníku

Termín průzkumu: únor - 15. březen 2017

Zdroj: Památník Lidice (2017)

Vyhodnocení dotazníků spokojenosti 2017

1. Navštívili jste naše muzeum poprvé?

22% Návštěvníků navštíví muzeum opakovaně

ANO	NE
7	2

78% Návštěvníků navštívilo muzeum poprvé

2. Doporučili byste návštěvu svým známým?

100% Doporučuje návštěvu muzea svým známým

ANO	NE
9	

3. Podnítila Vás návštěva k zájmu o historii Lidic?

100% Je návštěvou expozice lidické tragédie podnětáno k většímu zájmu o historii Lidic a 2. světové války

ANO	NE
9	

4. Získali jste hodnotu adekvátní ceně vstupného?

0% Má pocit, že za cenu vstupného nedostalo adekvátní hodnotu

ANO	NE
9	

5. Splnila návštěva Vaše očekávání?

67% Tvrdí, že návštěva muzea splnila jejich očekávání

ANO	NE	PŘEDČILA
6		3

33% Tvrdí, že návštěva muzea předčila jejich očekávání

6. Jak jste byli spokojeni s péčí průvodkyně (1 nejlepší, 5 nejhorší)

100% Hodnotí spokojenost s výkonem průvodkyně známkou 1

1	2	3	4	5
9				

0% Hodnotí spokojenost s výkonem průvodkyně známkou 2

7. Celková spokojenost s návštěvou (1 nejlepší, 5 nejhorší)

100% Hodnotí celkovou spokojenost s návštěvou památníku známkou 1

1	2	3	4	5
9				

0% Hodnotí celkovou spokojenost s návštěvou památníku známkou 2

8. Chybělo Vám při prohlídce něco, doporučili byste něco?

Kapesníčky před prohlídkou

9. Budete sledovat náš web?

78% Má zájem o sledování webu Památníku Lidice v budoucnu

ANO	NE
7	2

Počet respondentů celkem:

9

Ne všichni respondenti vyplnili všechna pole dotazníku

Termín průzkumu: únor - 15. březen 2017

Zdroj: Památník Lidice (2017)

Příloha č. 4: Dotazník

Darkturismus se zaměřením na holocaust

Dobrý den,

jsem studentka Univerzity Hradec Králové a vyplněním dotazníku mi pomůžete při zpracování mé bakalářské práci.

Odpovědi jsou anonymní a slouží pouze k bakalářské práci.

Děkuji.

Bajerová Šárka

1. Setkali jste se s pojmem temný cestovní ruch - Dark tourism?

- Ano
- Ano, ale neznám význam pojmu
- Ne

2. Co znamená podle Vašeho názoru Dark tourism ? (Temný cestovní ruch) V Případě, že jste se neseťkal/a s pojmem dark tourism, neodpovídejte a přejděte na otázku č. 11!

- Volná odpověď

3. Navštívil/a jste památku temného cestovního ruchu v České republice?

- Ano
- Ne, ale měl/a bych o to zájem
- Ne, nejel/a bych na takové místo

4. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ANO, jakou památku jste navštívil/a?

- Volná odpověď

5. Znáte i jiné památky temného cestovního ruchu?

- Ano
- Ne
- Nevím

6. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ANO, o jaké se jedná?

- Volná odpověď

7. Co bylo hlavní motivací návštěvy některého "temného" místa?

- Zájem o historii daného místa
- Pieta, prokázání úcty
- Zvědavost
- Zájem o cestovní ruch
- Jiná: Volná odpověď

8. Kdyby jste měl/a popsat pocit třemi slovy z navštíveného místa temného cestovního ruchu, jaká by to byla?

- Volná odpověď

9. Považujete cestování do těchto míst za vhodné?

- Ano
- Nevím
- Pokud Ne, proč? – volná odpověď

10. Měl/a byste zájem účastnit se zájezdu, který by byl zaměřený na návštěvu temných míst?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

Nevím

11. Co podle Vás znamená slovo holocaust?

Volná odpověď

12. Pohlaví

Žena

Muž

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Zadání práce

Univerzita Hradec Králové
Faculty of Informatics and Management
Akademický rok: 2015/2016

Studijní program: Economics and Management
Forma: Full-time
Obor/komb.: Management cestovního ruchu - německý jazyk
(mcr-p-n)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bajerová Šárka	Kocliřov 230, Kocliřov	I1301473

TÉMA ČESKY:

Darkturismus se zaměřením na holokaust

TÉMA ANGLICKY:

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Alexandr Gregar - KRCR

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Dodržení metodických pokynů pro vypracování bakalářských a diplomových prací (Výnos UHK č.1/2000 v platném znění)
Stanovení cíle a pracovních hypotéz
Zpracování problematiky včetně závěrů

1. Úvod
2. Cíl bakalářské práce
3. Metodika práce
4. Teoretická část
  - 4.1. Cestovní ruch
  - 4.2. Druhy a formy CR
  - 4.3. Specifická forma CR
  - 4.4. Dark Tourism - typologie
  - 4.5. Nejvýznamnější památky Dark Tourismu ve světě
  - 4.6. Nejvýznamnější památky Dark Tourismu v ČR
  - 4.7. Motivace účastníků na Dark Tourismu
5. Praktická část
  - 5.1. Průzkum formou dotazníku
  - 5.2. Vyhodnocení výsledků
6. Závěr
7. Zdroje
8. Přílohy

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Janečková, L. a Vašíčková, M. Marketing služeb. Grada 2000
Šindler, Petr. Event marketing. Grada 2003
Kol. autorů. Event marketing v cestovním ruchu. www.vzdelavaniver.cz
Kotíková, Halina. Nové trendy v nabídce cestovního ruchu. Grada 2013
Jakubíková, Dagmar. Marketing v cestovním ruchu. Grada 2012
Palatková, Monika. Marketingový management destinace. Grada 2011
Kolektiv. Marketing XXL. DonauMedia 2010
odborná a další literatura k tématu a prostředí

Podpis studenta:

Datum: 14. 10. 2015

Podpis vedoucího práce:

Datum: 14. 10. 2015